

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

Олег ШЕРЕМЕТ.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

«__» _____ 202_ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Анатолій ЗАЇНЧКОВСЬКИЙ (підпис)
(прізвище та ініціали)

«__» _____ 202_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка підприємства»

на тему: Діагностика та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності підприємств

Виконав (ла) здобувач 4 курсу групи ЕП-4-1

Фатюк Андрій Юрійович

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник Іванюта Тетяна Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Скригун Н. П.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023р

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права

Анатолій ЗАЙЧКОВСЬКИЙ

«05» грудня 2022р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Фатюка Андрія Юрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Діагностика та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності підприємств

керівник роботи Іванюта Тетяна Миколаївна, доцент, кандидат економічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом закладу вищої освіти від «05» грудня 2022 року № 865-КС.

2. Строк подання здобувачем роботи 07 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2019–2021 роки ПАТ «Оболонь», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні основи діагностики та підвищення ефективності господарської діяльності. Розділ 2. Оцінка господарської діяльності та аналіз підвищення ефективності підприємства. Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності ПАТ «Оболонь».

5. Перелік графічного матеріалу

Результати дослідження знайшли відображення в 8 рисунках та 26 таблицях ілюстративного матеріалу.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 05.12.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	10.03.2023р.	виконано
2	Написання розділу 1	31.03.2023р.	виконано
3	Робота над розділом 2	07.05.2023р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	14.05.2023р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	19.05.2023р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.05.2023р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат		виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	05.06.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	07.06.2023р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	15.06.2023 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Фатюк А.Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Іванюта Т.М.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Фатюк Андрій Юрійович. Діагностика та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. НУХТ. Київ. 2023.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є підприємство харчової промисловості ПАТ «Оболонь».

Мета діагностики та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності ПАТ «Оболонь» полягає в проведенні комплексного аналізу фінансових, економічних, організаційних та управлінських процесів компанії з метою виявлення потенційних проблемних сфер та розробки раціональних рішень щодо підвищення її ефективності.

У першому розділі представлені основні поняття з діагностики ефективності підприємства та підвищення ефективності.

У другому розділі – проводиться аналіз економічного становища в контексті підвищення ефективності підприємства: місце на ринку напоїв ПАТ «Оболонь»; аналіз виробничої діяльності ПАТ «Оболонь» в сучасних умовах.

В третьому розділі проводиться формування комплексу заходів підвищення ефективності діяльності ПАТ «Оболонь»: розробка інвестиційного проекту; формування головної мети проекту розвитку та впровадження нового інвестиційного проекту.

За результатами роботи зроблено висновки та пропозиції щодо створення та впровадження проекту підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Загальній обсяг роботи викладено на 117 сторінок, з яких 95 сторінок основного тексту. Список використаних джерел нараховує 30 найменувань, викладений на 102 сторінці.

Ключові слова: господарська діяльність, діагностика, підвищення ефективності, інвестиції, проектні заходи.

ANNOTATION

Andrii Fatiuk. Diagnosis and substantiation of directions for increasing the efficiency of the enterprise's economic activity. NUFT. Kyiv. 2023.

Object of study. The object of the research is the food industry enterprise PJSC "Obolon".

The purpose of diagnosing and substantiating directions for increasing the efficiency of the economic activity of PJSC "Obolon" is to conduct a comprehensive analysis of the company's financial, economic, organizational and management processes in order to identify potential problem areas and develop rational solutions to increase its efficiency.

The first chapter presents the basic concepts of enterprise efficiency diagnostics and efficiency improvement.

In the second section, an analysis of the economic situation in the context of increasing the efficiency of the enterprise is carried out: the place on the beverage market of PJSC "Obolon"; analysis of production activity of PJSC "Obolon" in modern conditions.

In the third section, a set of measures to increase the efficiency of PJSC "Obolon" activities is formed: development of an investment project; formation of the main goal of the development project and implementation of a new investment project.

Based on the results of the work, conclusions and proposals were made regarding the creation and implementation of the project to improve the efficiency of the enterprise's economic activity.

The total volume of work is laid out on 117 pages, of which 95 pages are the main text. The list of used sources includes 30 titles, set out on page 102.

Key words: economic activity, diagnostics, efficiency improvement, investments, project measures.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	10
1.1. Економічна сутність господарської діяльності та призначення діагностики ефективності	10
1.2. Види та фактори ефективності господарської діяльності підприємства	18
1.3. Особливості механізму діагностики та підвищення ефективності	25
1.4. Основні методи діагностики та етапи підвищення ефективності	33
Висновки до розділу 1	41
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	43
2.1. Загальна характеристика підприємства	43
2.2. Аналіз основних техніко-економічних показників підприємства	46
2.3. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану	55
2.4. Аналіз динаміки руху грошових коштів підприємства	61
2.5. Стратегічний аналіз ефективності діяльності в сучасних умовах	64
Висновки до розділу 2	73
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОБОЛОНЬ»	75
3.1. Заходи та рекомендації з покращення ефективності господарської діяльності підприємства	75
3.2. Загальний аналіз напрямків підвищення ефективності господарської діяльності та впровадження інвестиційного проекту розвитку	79
3.3. Проведення аналізу ефективності впровадження проекту розвитку	88
Висновки до розділу 3	96
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНХИ ДЖЕРЕЛ	102
ДОДАТКИ	105

ВСТУП

Актуальність теми. В економіці підприємства, на певному етапі розвитку формується запит на удосконалення ефективності господарської діяльності підприємства, для підвищення ефективності господарської діяльності та процесів пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції тощо. Діагностика та обґрунтування ефективності управління підприємством є надзвичайно важливим для функціонування будь-якої організації. Важливу роль у функціонуванні підприємства відіграє такий аспект як оцінка діяльності підприємства та заходи розвитку, з метою застосування певних заходів підвищення ефективності підприємства.

Особливої важливості оцінка ефективності діяльності підприємства набула у наш час, за рахунок швидкого економічного та інноваційного розвитку, що призводить до збільшення конкурентів на ринку і потребує впровадження проекту розвитку підприємства. Оцінка та впровадження заходів підвищення ефективності застосовується з метою покращення економічної привабливості підприємства, а також розробка поліпшуючих заходів розвитку на підприємстві у сучасних умовах.

Мета та завдання дослідження (дипломної роботи). В умовах жорсткої конкурентної боротьби в економіці та швидкого технологічного розвитку, діагностика та обґрунтування ефективності господарської діяльності підприємства виступає головним фактором функціонування більшості підприємств. В загальному розумінні головною метою дослідження вважається розкриття сутності розвитку підприємства в жорстких умовах сучасних ринку, дослідити методи та різновид оцінки ефективності господарської діяльності та проаналізувати напрямки підвищення ефективності, а також їх сутність.

Таким чином виходячи з вище наведеного тексту, можна зазначити, що головною метою теми дипломної роботи є теоретичне обґрунтування діагностики ефективності діяльності підприємства, а також вдосконалення

інструментарію оцінювання економічних рішень підвищення ефективності у сфері економіки підприємства.

Конкретні цілі діагностики та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності ПАТ «Оболонь» можуть включати:

1. Аналіз фінансової стійкості: Вивчення фінансового стану підприємства, оцінка ліквідності, рентабельності та платоспроможності. Виявлення проблемних зон, які впливають на ефективність діяльності компанії.

2. Оцінка виробничих процесів: Аналіз технологічного процесу виробництва, ідентифікація можливих проблем, а також пошук шляхів їх вирішення. Оцінка поточних методів та технологій, що використовуються, та визначення можливих покращень.

3. Ефективність управління: Оцінка організаційної структури та системи управління компанією. Виявлення можливих недоліків у системі управління та пропозиція шляхів їх вдосконалення. Аналіз ефективності прийнятих управлінських рішень.

4. Аналіз ринкової позиції: Вивчення конкурентного середовища та аналіз ринкової стратегії компанії. Виявлення можливих прогалин у ринковій позиції та розробка стратегічних рекомендацій для зміцнення

На сьогоднішній день проблема підвищення ефективності діяльності підприємства є дуже актуальною для підприємств усього світу, що стосується практично всіх сфер життя суспільства. У розвинутих країнах дане питання перебуває у центрі уваги державних діячів та ділових кіл.

Стосовно ситуації в Україні, загострення політичної ситуації країни потребує функціонування підприємств в надто складних умовах. Але слід зазначити, що після перемоги Україна стане дуже привабливою країною для впровадження інвестиційних проектів, з метою підвищення ефективності господарської національних виробників.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних підходів і практичних питань щодо управління та

розвитку підприємства на основі діагностики та обґрунтуванні ефективності господарської діяльності підприємства, а також напрямки підвищення ефективності.

Також предметом дослідження можуть бути наступні аспекти:

– Організаційна структура та управління: Дослідження системи управління підприємством, оцінка ефективності рішень, виконання функцій керівництва та контролю, аналіз організаційної структури, включаючи розподіл відповідальності та повноважень.

– Виробничі процеси: Аналіз ефективності виробничих процесів, планування та контроль виробництва, якість продукції та послуг.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження дипломної роботи на тему «Діагностика та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності підприємства» обрали підприємство харчової промисловості ПАТ «Оболонь».

Методи дослідження. Методологічною базою роботи стали:

- метод експертного аналізу (метод масової оцінки інформації);
- соціально-економічний аналіз (порівняння, групування, оцінка);
- методи прямих інженерно-економічних розрахунків (планування виробничо-господарської діяльності, використання ресурсів, ефективності інвестицій, класифікація інвестиційних проектів);
- економіко-математичні методи і моделі (планування структури асортименту та його оптимізація);
- методи системного аналізу (наприклад, розчленування виробничого процесу на окремі складові з метою виявлення «вузьких місць» та ін.)

Структура і обсяг дипломного проекту. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи викладено на 117 сторінок, з яких 95 сторінок основного тексту. Список використаних джерел нараховує 30 найменувань, викладений на 102 сторінці.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність господарської діяльності та призначення діагностики ефективності

Швидка зміна умов зовнішнього та внутрішнього середовища діяльності підприємств харчової промисловості, складність прогнозування динаміки ринку зумовлюють необхідність створення дієвої системи управління, основою якої є стратегія розвитку. Для розвитку підприємства обов'язково треба розробити план реалізації цієї ідеї, іншими словами це можна назвати впровадження заходів розвитку.

Зростання продуктивності праці, насичення ринку високотехнологічною та високоякісною продукцією додали конкуренції як основній силі ринкової економіки нової якості. І тільки реалізуючи проекти розвитку, які забезпечують сприятливі умови для інноваційної діяльності, пов'язаної з розробленням, впровадженням і використанням науково-технічних та техніко-технологічних нововведень, підприємство може досягти успіху в підвищенні ефективності господарської діяльності підприємства.

Це, насамперед, розробка, діагностика та обґрунтування ефективності розвитку, з метою здобуття науково-технічних розробок, освоєння більш продуктивних техніки і технології, розширення й оновлення номенклатури виробництва, залучення у виробництво нових ресурсів, поліпшення умов життєдіяльності та якості життя працівників.

В першу чергу хотілось би висвітлити основні поняття обраної теми дипломної роботи та теоретичну основу економічної діагностики та їх застосування в діяльності підприємств.

В цілому, діагностика ефективності господарської діяльності сприяє об'єктивній оцінці поточного стану підприємства, виявленню проблем та

можливостей для підвищення ефективності, а також розробці конкретних стратегій та заходів для досягнення кращих результатів.

Економічна сутність господарської діяльності полягає в тому, щоб забезпечити отримання максимального прибутку або результату при використанні обмежених ресурсів. Господарська діяльність включає в себе всі процеси, дії та рішення, спрямовані на досягнення цього економічного результату [22].

Діагностика ефективності господарської діяльності виконує роль оцінки та аналізу показників, які характеризують продуктивність, рентабельність та результативність підприємства. Головне призначення діагностики полягає в ідентифікації проблемних аспектів діяльності та виявленні можливих напрямків для покращення ефективності.

Діагностика ефективності надає можливість керівництву підприємства отримати об'єктивну оцінку своєї діяльності, виявити недоліки, ризики та проблемні зони. Це дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо вдосконалення процесів, оптимізації ресурсів, зміцнення конкурентних позицій та досягнення стратегічних цілей підприємства.

Насамперед, діагностика ефективності господарської діяльності характеризується такими особливостями [2, с. 122]:

1. **Об'єктивність:** Діагностика ґрунтується на об'єктивних методах, показниках та даних, що дозволяють отримати достовірну оцінку ефективності підприємства.

2. **Комплексність:** Діагностика охоплює всі аспекти господарської діяльності, включаючи фінансову, виробничу, маркетингову, кадрову та інші сфери.

3. **Цілеспрямованість:** Діагностика має на меті виявлення проблемних моментів та визначення конкретних напрямків для підвищення ефективності. Вона слугує основою для прийняття управлінських рішень та розробки стратегій підприємства.

4. Системність: Діагностика розглядає господарську діяльність як комплексну систему, враховуючи взаємозв'язки та взаємодію різних її складових.

5. Порівняльний аналіз: Діагностика зазвичай включає порівняння результатів діяльності підприємства зі стандартами, нормами, конкурентами або попередніми періодами. Це дозволяє визначити потенціал для поліпшення та визначити недоліки.

6. Інструментарій: Для проведення діагностики використовуються різноманітні методи, моделі, аналітичні інструменти та показники, які дозволяють оцінити ефективність діяльності підприємства.

Таким чином, діагностика ефективності є необхідним інструментом для підприємства, оскільки дозволяє розпізнати проблеми та знайти шляхи для їх вирішення, сприяючи досягненню кращих результатів і забезпеченню стабільного розвитку компанії.

У сучасних економічних умовах підприємство має враховувати динамічність зовнішнього середовища, підвищений рівень ризику виконання поточної діяльності, що обумовлений як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Розробка, ухвалення і реалізація рішень тактичного й стратегічного характеру здійснюється на основі аналізу поточного стану підприємства та перспектив його розвитку, іншими словами це і є діагностика ефективності господарської діяльності підприємства. Отже такий аналіз проводиться шляхом застосування методів економічної діагностики господарської діяльності підприємства з метою виявлення та вирішення проблем підприємства в процесі досягнення поставлених цілей.

Розглянемо основні ключові теоретичні поняття в діагностиці ефективності господарської діяльності.

Об'єктом економічної діагностики як навчальної дисципліни та сфери наукових знань є господарська діяльність підприємств.

Предмет економічної діагностики – поточний стан підприємства і перспективи його розвитку, а мета – аналіз стану і перспектив розвитку

підприємства для підвищення ефективності його діяльності та досягнення інших цілей.

Проведення діагностичних процедур передбачає дотримання таких принципів економічної діагностики:

Принцип достатності використання методів і показників економічної діагностики. Необхідність цього принципу обумовлена тим, що в процесі визначення численних показників інформація про стан підприємства дублюється. У процесі діагностики необхідно використовувати тільки ті відомості, що дозволять обґрунтувати (або відхилити) конкретне економічне рішення.

Принцип порівнянності показників. Суть цього принципу полягає в тому, що оцінку стану підприємства необхідно проводити на основі моніторингу показників його діяльності за різні періоди часу і забезпечення їх співставлення, що особливо важливо для дослідження тенденцій та перспектив розвитку підприємства.

Принцип комплексності. У процесі здійснення діагностики і оцінки її результатів необхідно проаналізувати всі сфери і напрями діяльності підприємства з метою отримання керівництвом повного уявлення про його стан.

Розглянемо також види і напрямки економічної діагностики ефективності господарської діяльності. Насамперед, види розділяють на такі групи: залежно від характеру об'єкту, від операційної діяльності та від способу отримання та оцінки результатів.

Отже пропоную розглянути першу групу, а саме види діагностики ефективності залежно від характеру об'єкту, яка складається з:

Структурна діагностика – передбачає дослідження підприємства і його підрозділів з позицій системного аналізу. Особлива увага при цьому приділяється оцінці відповідності структури підприємства його стратегічним цілям і завданням поточної діяльності.

Організаційна діагностика – застосовується для аналізу взаємодії підрозділів підприємства у процесі виробництва та реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг та виконання завдань, що передбачають досягнення соціального ефекту.

Функціональна діагностика – використовується з метою оцінки діяльності окремих підрозділів підприємства за допомогою спеціально розроблених критеріїв. Дозволяє опосередковано оцінити внесок підрозділів, відділів та інших структурних одиниць підприємства у досягнення його цілей та обґрунтувати рішення щодо проведення реорганізації підприємства.

Наступною групою за видами виділяють залежно від періодичності проведення.

Систематична діагностика – передбачає комплексний моніторинг стану підприємства за допомогою системи заздалегідь встановлених параметрів та оцінку відхилень від їх нормального рівня.

Епізодична діагностика – не має системного характеру і проводиться лише в надзвичайних випадках, що суттєво знижує її ефективність.

Остання група видів діагностики ефективності господарської діяльності залежна від способу отримання та оцінки результатів.

Кількісна діагностика – передбачає застосування кількісних методів аналізу стану підприємства з метою оцінки його поточного стану і тенденцій розвитку.

Якісна діагностика – застосовується у випадках, коли об'єкт діагностики складно оцінити кількісно і необхідно вдаватися до експертних методів. У випадку комплексної діагностики враховуються результати застосування як кількісних, так і якісних методів оцінки стану підприємства.

У процесі здійснення економічної діагностики виконують наступні завдання:

1. Ідентифікація стану об'єкта, що досліджується.
2. Визначення характеристик об'єкта і порівняння їх з характеристиками аналогічних об'єктів або нормативними значеннями.

3. Виявлення змін у стані об'єкта і оцінка факторів, що їх викликали
4. Прогноз тенденцій розвитку об'єкта.

Перелічені завдання мають загальний характер і при дотриманні послідовності виконання можуть вважатися основними етапами проведення діагностики. При цьому об'єкт діагностики у переважній більшості випадків визначається її напрямом. Основні напрями економічної діагностики наведені на (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Напрямки діагностики та обґрунтування ефективності господарської діяльності підприємства.

Джерело: Складено та розроблено автором за даними [5, с. 8].

Напрямки діагностики та обґрунтування ефективності господарської діяльності підприємства включають в себе різноманітні методи та підходи, які допомагають визначити, наскільки успішно підприємство виконує свої функції та досягає поставлених цілей.

Один з ключових напрямків – фінансовий аналіз. Він включає оцінку фінансових показників підприємства, таких як дохід, витрати, прибуток, рентабельність, ліквідність та інші. Фінансовий аналіз дозволяє зрозуміти фінансове становище підприємства, його здатність генерувати прибуток, виконувати фінансові зобов'язання та планувати майбутні інвестиції [20].

Інший напрямок – аналіз продуктивності. Він включає оцінку виробничих процесів, ефективності використання ресурсів, рівня автоматизації та оптимізації виробництва.

Також важливий напрямок – аналіз ринкової позиції. Він включає оцінку конкурентного середовища, аналіз споживчого попиту, дослідження потреб та побажань клієнтів. Аналіз ринкової позиції допомагає визначити, наскільки підприємство задовольняє потреби своїх клієнтів і в чому можуть бути його конкурентні переваги.

Таким чином можна сказати, що на сучасному етапі економічного розвитку України гостро постає питання активізації інвестиційних процесів в країні, що за собою несуть підвищення ефективності господарської діяльності на підприємствах. Україна має дуже хорошу змогу відійти від застарілих технологій стратегій та підвищити якість виробництва не тільки до міжнародних стандартів, а й до інноваційно-технологічного рівня.

Для підвищення України позиції на міжнародній арені є тільки потреба реалізації напрямків розвитку, які в свою чергу визначаються за рахунок діагностики ефективності діяльності підприємства. Також не слід забувати, що діагностика та напрямки підвищення ефективності господарської діяльності підприємств наближає інтеграцію України в світове економічне співтовариство. Тому пріоритетними завданнями уряду в процесі розробки заходів економічного розвитку України має бути стимулювання підвищення ефективності та напрямки підвищення ефективності господарської діяльності, створення сприятливих умов та збереження сприятливого інвестиційного середовища.

Таким чином, ефективність господарської діяльності підприємства визначається шляхом діагностики й обґрунтування на основі різних напрямків аналізу, таких як фінансовий аналіз, аналіз продуктивності та аналіз ринків.

Фінансовий аналіз допомагає визначити фінансову стійкість підприємства, його здатність генерувати прибуток та виконувати фінансові зобов'язання. Це дає можливість оцінити фінансову діяльність підприємства та зробити висновки про його стабільність та доцільність інвестицій.

Аналіз продуктивності дозволяє виявити можливості для покращення виробничих процесів, оптимізації витрат та ефективного використання ресурсів. Він сприяє підвищенню продуктивності підприємства та забезпеченню його конкурентоспроможності.

Висновуючи, діагностика та обґрунтування ефективності господарської діяльності підприємства є критичними аспектами управління. Шляхом використання різних напрямків аналізу, таких як фінансовий аналіз, аналіз продуктивності та аналіз ринкової позиції, можна отримати об'єктивну інформацію про фінансовий стан, ефективність виробничих процесів та конкурентну позицію підприємства.

Ці напрямки дозволяють виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити можливості для покращення та прийняти обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку. Ефективність господарської діяльності відображається у здатності підприємства генерувати прибуток, оптимізувати витрати, задовольняти потреби клієнтів та підтримувати конкурентоспроможність [14].

Вимірювання та ретельний аналіз цих факторів дозволяють підприємству зрозуміти його поточний стан, виявити проблемні області та прийняти належні заходи для досягнення більш високого рівня ефективності. Результатом успішної діагностики та обґрунтування ефективності є зміцнення позицій підприємства на ринку, збільшення прибутковості та досягнення стійкого розвитку.

1.2. Види та фактори ефективності господарської діяльності підприємства

Головною метою оцінки ефективності діяльності підприємства є виявлення можливості його подальшого розвитку, визначеного за результатами повного аналізу фінансово-господарської діяльності. Тому найважливішим завданням функціонування сучасного підприємства є підвищення ефективності його діяльності за рахунок більш повного використання його внутрішніх резервів та системна розробка шляхів підвищення ефективності діяльності. Під шляхами підвищення ефективності діяльності підприємства розуміють сукупність конкретних заходів щодо покращення ефективності виробництва.

Ефективність виробництва (продуктивність системи) має визначення і застосування для аналітичних оцінок і управлінських рішень. З огляду на це важливим є вирішення за окремими ознаками відповідних видів ефективності (продуктивності), кожний з яких справляє певне практичне значення.

Відповідні види ефективності виробництва виокремлюються переважно за різноманітністю одержуваних результатів (ефектів) господарської діяльності підприємства. Перш за все результат (ефект) виробництва буває економічним або соціальним [26].

Насамперед, зазначено в літературних джерелах [4, с. 10] зазначено, що економічний ефект відображає різні вартісні показники, що характеризують проміжні і кінцеві результати виробництва на підприємстві (в об'єднанні підприємств). До таких показників відносяться обсяг випущеної, чистої або реалізованої продукції, величина одержаного прибутку, економія тих чи інших видів виробничих ресурсів або загальна економія від зниження собівартості продукції тощо.

Соціальний ефект зводиться до скорочення тривалості робочого тижня, збільшення нових робочих місць і рівня зайнятості людей, поліпшення умов праці і побуту, стану оточуючого середовища, загальної безпеки життя тощо.

Соціальні наслідки виробництва можуть бути не лише позитивними, але й негативними (наприклад, поява безробіття, посилення інфляції, погіршення екологічних показників).

Вони мають ту особливість, що далеко не всі з них піддаються кількісному вимірюванню. У зв'язку з цим на підприємствах визначають, оцінюють і регулюють (у межах своїх можливостей) як економічну, так і соціальну ефективність виробництва (продуктивність системи).

В залежності від об'єкту, стосовно якого визначають результативність його функціонування, розрізняють локальний і народногосподарський ефекти. Локальний ефект означає конкретний результат виробничо-господарської чи іншої діяльності даного підприємства, внаслідок якої воно має певний зиск. Якщо ж виробництво продукції на даному підприємстві вимагає додаткових витрат ресурсів, але її споживання (використання) на іншому підприємстві пов'язане з меншими експлуатаційними витратами або іншими позитивними наслідками діяльності, то йдеться про визначення народногосподарського ефекту, тобто спільного ефекту у сферах виробництва і споживання відповідних виробів (послуг) [23].

Внаслідок здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства, впровадження на ньому прибуткових певних технічних, організаційних чи економічних заходів має місце первісний (одноразовий) ефект. Проте майже завжди початковий ефект може повторюватися і примножуватися завдяки багатонапрямковому та багаторазовому використанню таких заходів не лише на одному, але й інших підприємствах, сферах діяльності. Саме тому досить важливого практичного значення набуває визначення і оцінка так званого мультиплікаційного ефекту, що має свої специфічні форми прояву.

Дифузійний ефект може реалізовуватись у тих випадках, коли певне господарсько-управлінське рішення, нововведення технічного, організаційного, економічного чи соціального характеру поширюється на інші галузі, внаслідок чого відбувається його мультиплікація (наприклад, перш ніж

знайти широке застосування у чорній металургії метод безперервного розливання рідкого металу був започаткований на підприємствах кольорової металургії).

Резонансний ефект має місце тоді, коли якийсь нововведення у певній галузі активізує і стимулює розвиток інших явищ у виробничій сфері (зокрема отримання синтетичного волокна високої якості призвело до виробництва нових видів тканин, а це стимулювало появу нових видів одягу тощо).

Ефект стартового вибуху – це ланцюгова реакція у перспективі. Він можливий за умови, що певний стартовий вибух стає початком наступного лавиноподібного збільшення ефекту у тій же самій або іншій галузі виробництва чи діяльності (яскравий приклад – застосування економіко-математичних методів та моделей в управлінні, виробництві, різних галузях науки). У процесі створення будь-яких матеріальних цінностей з'являються супроводжувальні можливості з певним ефектом. Такі можливості проявляються у вигляді різних проміжних і побічних результатів, використання виробничих і побутових відходів тощо. Зрештою у будь-якій діяльності має місце також ефект акселерації, що означає позитивний наслідок не лише самого по собі конкретного результату, але й прискорення темпів його розповсюдження і застосування.

Межі між виокремленими формами мультиплікаційного ефекту досить умовні, рухомі і відносні. Діалектичний взаємозв'язок цих форм полягає у тому, що усі вони разом формують загальний інтегральний ефект від реалізації певного господарського рішення (впровадження нової техніки чи технології, прогресивних методів або форм організації виробництва, нових форм господарювання тощо). Коли вирішується певна великомасштабна програма з очевидними мультиплікаційними характеристиками, то очікуваний ефект має охоплювати одночасно усі його специфічні форми. Загальна величина такого ефекту залежить від трьох головних чинників: економічної ефективності впроваджуваного господарського заходу (сукупності заходів), масштабів і швидкості його (їх) розповсюдження в усіх галузях чи сферах діяльності.

Необхідні для одержання певного результату (ефекту) усі витрати поділяють на поточні (повсякденні) і одноразові. До поточних (повсякденних) витрат відносять витрати на оплату праці різних категорій персоналу (робочої сили) і обсяг засобів виробництва, які постійно використовуються (вартість витрачених предметів праці і сума амортизаційних відрахувань), а також деякі інші витрати, що включаються у повну собівартість продукції (послуг). Одноразові витрати являють собою авансові кошти на відтворення засобів виробництва у вигляді капітальних вкладень. При цьому капітальні вкладення справляють віддачу (ефект, результат) лише через деякий час, що дорівнює тривалості відтворювального циклу засобів праці і враховуються при визначенні їх ефективності [16].

Розрахунки ефективності витрат необхідні для прийняття тих чи інших господарських рішень. По-перше, вони потрібні для оцінки рівня використання різних видів витрат і ресурсів, здійснюваних організаційно-технічних і соціально-економічних заходів, загальної результативності виробничо-господарської діяльності підприємства впродовж певного періоду часу. По-друге, за їх допомогою обґрунтовують і визначають найкращі (оптимальні) варіанти господарських рішень: застосування нової техніки, технології та організації виробництва, нарощування виробничих потужностей, підвищення якості і оновлення асортименту продукції тощо. У зв'язку з цим розрізняють абсолютний (загальний) і порівняльний ефект. Кожний з них може бути економічним, соціальним, локальним, народногосподарським, первісним, мультиплікаційним.

Абсолютний ефект характеризує загальну або питому (в розрахунку на одиницю витрат чи ресурсів) його величину, яку має підприємство від своєї діяльності за певний проміжок часу. Порівняльний ефект відображає наслідки порівняння можливих варіантів господарювання і вибору кращого з них; його рівень відбиває економічні і соціальні переваги обраного варіанту здійснення господарських рішень (напрямку діяльності) у порівнянні з іншими можливими варіантами. Абсолютний і порівняльний ефекти тісно

взаємозв'язані, доповнюють один іншого. Визначення економічно найбільш вигідного варіанту господарювання завжди базується на зіставленні показників абсолютного ефекту, а аналітична оцінка останнього здійснюється шляхом порівняння його запланованих, нормативних і фактично досягнутих показників, їх динаміки за певний період.

При обґрунтуванні та аналізі усіх показників економічної ефективності враховуються фактори зростання ефективності виробництва за основними напрямками розвитку та покращення виробництва. Ці напрями охоплюють комплекси технічних, організаційних та соціально-економічних заходів, на основі яких досягається економія живої праці, витрат і ресурсів, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції [15]. Основними факторами підвищення ефективності діяльності підприємства є:

- прискорення науково-технічного прогресу, підвищення технічного рівня виробництва, інноваційна політика;
- структурна перебудова економіки, її орієнтація на виробництво товарів народного споживання, конверсія оборонних підприємств та галузей, удосконалення відтворювальної структури капітальних вкладень, прискорений розвиток наукомістких, високотехнологічних галузей;
- вдосконалення розвитку диверсифікації, спеціалізації і кооперування, комбінування і територіальної організації виробництва, вдосконалення організації виробництва і праці на підприємствах і в об'єднаннях;
- роздержавлення і приватизація економіки, вдосконалення державного регулювання, господарського розрахунку і системи мотивації до праці;
- посилення соціально-психологічних факторів, підвищення відповідальності і творчої ініціативи працівників, всебічного розвитку особистості, посилення соціальної спрямованості в розвитку виробництва.

Слід відзначити, що фактори підвищення ефективності діяльності підприємства можуть бути класифіковані за трьома основними ознаками:

1. За основними напрямками розвитку та вдосконалення виробництва, які представляють комплекси технічних, організаційних та

соціально-економічних заходів, на основі яких досягається економія суспільної праці.

2. За джерелами підвищення ефективності: зниження трудомісткості, матеріаломісткості, місткості ОЗ та капіталомісткості виробництва, економії часу, раціонального використання природних ресурсів;

3. Відповідно до сфери застосування фактори поділяють на народногосподарські, міжгалузеві, регіональні, галузеві та внутрішньовиробничі.

Існує безліч факторів, які можуть підвищити ефективність діяльності підприємства. Ось деякі з них:

1. Лідерство: Ефективне керівництво та лідерська команда можуть сприяти підвищенню ефективності підприємства. Лідер повинен мати чітке бачення, розуміти мету і стратегію підприємства, ефективно комунікувати зі співробітниками та вести їх до досягнення спільних цілей.

2. Оптимізація бізнес-процесів: Аналіз і оптимізація бізнес-процесів можуть допомогти виявити недоліки та зайнятися їх усуненням. Це може включати автоматизацію процесів, спрощення процедур, удосконалення комунікації між відділами та збільшення продуктивності працівників.

3. Інновації: Впровадження нових ідей, технологій та методів може значно покращити ефективність підприємства. Інновації можуть стосуватися як продуктів і послуг, так і процесів виробництва та управління.

4. Навчання та розвиток співробітників: Інвестування в навчання та розвиток персоналу може покращити навички та знання працівників, що в свою чергу призведе до підвищення продуктивності та ефективності роботи. Працівники повинні мати доступ до навчальних програм, тренінгів та можливості професійного зростання.

Ці фактори не вичерпують повного списку, але вони можуть бути початковою точкою для підвищення ефективності діяльності підприємства. Конкретні фактори, що впливають на кожне підприємство, можуть відрізнятися залежно від галузі, ринкових умов та інших факторів.

Першочергове значення в області зростання економічної ефективності виробництва надається раціональному використанню виробничого потенціалу, максимальному скороченню різних видів витрат, режиму економії затрат і ресурсів.

Рівень ефективності діяльності підприємства залежить також від зовнішніх та внутрішніх чинників.

До зовнішніх слід віднести: державну і соціальну політику (діяльність владних структур, законодавство, фінансові інструменти, економічні нормативи); інституційні механізми (дослідні і навчальні центри, інститути, асоціації); інфраструктуру (інноваційні фонди, комерційні банки, фондові біржі, інформаційні мережі, транспорт, торгівлю); структурні зміни в суспільстві та економіці (в сфері технологій, наукових досліджень, в складі персоналу за ознаками освіченості та кваліфікації).

Внутрішні чинники розподіляють на «тверді», тобто ті, що піддаються вимірюванню і мають фізичні параметри (технологія, устаткування, матеріали, енергія, вироби) та «м'які» (організація і система управління, працівники, методи роботи, стиль управління). Кожне підприємство мусить постійно контролювати процес використання внутрішніх чинників через розробку та послідовну реалізацію власної програми підвищення ефективності діяльності, а також враховувати вплив на неї зовнішніх чинників.

Кількісна оцінка внутрішньовиробничих чинників дається в плані технічного та організаційного вдосконалення виробництва – зниження трудомісткості і зростання продуктивності праці, зменшення матеріалоемності та економія матеріальних ресурсів, економія від зниження витрат виробництва і приріст прибутку і рентабельності, приріст виробничих потужностей і випуску продукції, економічний ефект від реалізації заходів, а також конкретні розміри капітальних витрат і терміни реалізації заходів.

Найважливішим попередніми умовами створення цілісного та ефективного господарського механізму, адаптації підприємств до умов регульованого ринку є подальша розробка комплексу теоретичних і

методичних питань в плануванні та обліку. У зв'язку з цим виникає необхідність конкретизації напрямків дії та використання головних внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Значне підвищення ефективності функціонування підприємств можливе за умови застосування сучасних управлінських методів. Як показує досвід провідних підприємств світу за допомогою ефективного менеджменту, можна суттєво знизити витрати виробництва і підвищити ефективність функціонування підприємства. Важливим поштовхом до цього є використання мотиваційного механізму залучення працівників підприємств до участі в його управлінні, посилення стимулів до створення і впровадження раціоналізаторських пропозицій.

Таким чином, підвищення ефективності діяльності підприємства – одна з центральних проблем сучасності. Для успішного вирішення різноманітних економічних і соціальних завдань немає іншого шляху, окрім різкого підвищення ефективності всього суспільного виробництва.

Найважливішою попередньою умовою створення цілісного та ефективного господарського механізму, адаптації підприємств до умов регульованого ринку є подальша розробка комплексу теоретичних і методичних питань в плануванні та управлінні. У зв'язку з цим виникає необхідність конкретизації напрямків дії та використання головних внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

1.3. Особливості механізму діагностики та підвищення ефективності

Джерелами інформації для проведення діагностики та оцінки ефективності діяльності підприємства є дані статистичної та фінансової звітності підприємства. Отримана із цих джерел інформація опрацьовується,

будуються аналітичні таблиці одиничних (аналітичних) показників, на підставі яких розраховується система узагальнюючих (синтетичних) показників. Вони є базою розрахунку інтегрального показника, на підставі якого можна зробити оцінку ефективності діяльності підприємства.

Посилаючись на основі визначаються кращі співвідношення розподілу капіталу підприємства, основні резерви підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, прийнятні джерела фінансування, резерви поліпшення ефективності використання основного та оборотного капіталу, оптимізується організаційна структура.

Основаючись на результати дослідження всіх сторін діяльності підприємства розробляються рекомендації з удосконалення механізму організації виробництва, підвищення ефективності функціонування підприємства, створення та впровадження технологій аналізу та контролю за фінансово-економічним станом.

Процес діагностики – це не одноразова дія, а постійна систематична діяльність, ефективність якої значною мірою обумовлюється нагромадженням досвідом.

Реалізація завдань діагностики та управління ефективністю діяльності передбачає чіткого розуміння того, що являє собою «ефективність» як економічна категорія й окремо як об'єкт управління.

Насамперед, розрізняють суспільну, виробничу, соціальну, технічну, економічну ефективність. Усі разом узяті види ефективності складають синергічну ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства.

Важливе місце в процесі оцінювання функціонування підприємства має діагностика ефективності його діяльності, яка зумовлює перспективи розвитку підприємства та зміцнює його конкурентні позиції на ринку. Оцінювання ефективності відіграє важливу роль як у процесі поточного контролю за діяльністю так і дає можливість оперувати необхідною інформацією для залучення власних, кредитних коштів та формує загальну базу економічних даних про об'єкт дослідження. За твердженням науковців та провідних

економістів, саме оцінювання ефективності стає ключовим чинником формування стратегії діяльності для досягнення кращих результатів.

Оцінювання ефективності займає важливе місце в системі управління діяльністю підприємства, оскільки являє собою ефективний інструмент для інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства. Результати оцінювання складають основу для прийняття управлінських рішень, при цьому вони можуть бути використані як для стратегічних, так і для тактичних цілей.

Основним етапом оцінювання ефективності діяльності є вибір системи показників, за якими вона буде проводитись. Від правильності прийняття рішень залежить саме існування підприємств, тому вибір найбільш підходящих методів оцінки ефективності функціонування для окремо взятого підприємства стає надзвичайно актуальним.

Традиційно ефективність діяльності компанії визначають за допомогою зіставлення досягнутих обсягів реалізації продукції (робіт або послуг) та витрат усіх видів ресурсів для забезпечення цього обсягу виробництва:

Модель оцінки ефективності бізнесу є індивідуальною розробкою під конкретну компанію. Використання розроблених технологій для інших сфер бізнесу чи підприємств потребує глибокого осмислення і трансформації аналітичних індикаторів. З метою систематизації методів оцінки ефективності функціонування підприємств багато вчених розділяють існуючі методики на два принципово різні підходи: кількісний і якісний.

Найбільш пропрацьований методами в кількісній оцінці ефективності підприємств є вартісний і фінансово-економічний методи. Якісні підходи до оцінки ефективності підприємств акцентують увагу на окремих аспектах (організаційному, соціальному, екологічному і т.д.) діяльності підприємств. У сучасних умовах стрімко мінливого зовнішнього підприємницького середовища не можна обмежуватися тільки економічною стороною проблеми.

Ключові показники ефективності відносяться до результатних методик оцінки ефективності. Цей підхід представляє собою відносно новий

інструментарій управління підприємством, який, незважаючи на наявність значного і тривалого наукового інтересу, ще не набув достатнього поширення у практичній діяльності суб'єктів господарювання. Ключовими показниками ефективності прийнято називати обмежений набір основних параметрів, які використовуються для моніторингу і діагностики результатів діяльності компанії і подальшого ухвалення на їх основі управлінських рішень.

Механізм діагностики та підвищення ефективності підприємства може включати наступні особливості:

1. Аналіз. Першим кроком є проведення аналізу поточного стану підприємства. Це може включати оцінку фінансових показників, продуктивності праці, процесів виробництва, управлінських структур тощо. Аналіз дозволяє виявити проблемні сфери та потенційні можливості для покращення.

2. Встановлення цілей. Після аналізу потрібно визначити конкретні цілі, які підприємство хоче досягти. Цілі повинні бути конкретними, вимірюваними, досяжними, реалістичними та маємо відповідного строку. Наприклад, ціллю може бути зниження витрат на 10% протягом наступного року.

3. Розробка стратегії. Після встановлення цілей потрібно розробити стратегію для досягнення їх. Це включає в себе визначення конкретних дій, які необхідно здійснити, розподіл ресурсів, визначення відповідальності та термінів виконання.

4. Впровадження заходів. Наступним етапом є впровадження запланованих заходів. Це можуть бути організаційні зміни, впровадження нових технологій, навчання та розвиток персоналу, перегляд процесів виробництва тощо. Важливо забезпечити відповідне планування та координацію дій для ефективного впровадження.

5. Контроль та оцінка результатів. Після впровадження заходів потрібно проводити контроль та оцінку результатів. Це дозволяє виявити досягнуті успіхи, ідентифікувати проблеми та вносити необхідні коригування.

Важливо встановити систему моніторингу та звітності для відстеження показників ефективності та прогресу.

б. Постійне вдосконалення. Підвищення ефективності підприємства є постійним процесом. Після оцінки результатів і внесення коригувань, потрібно знову пройти через аналіз, встановлення цілей і розробку стратегії для подальшого покращення.

Важливо зазначити, що кожне підприємство має свої особливості, і механізм діагностики та підвищення ефективності може варіюватися залежно від галузі, розміру та контексту. При використанні цього механізму важливо також враховувати конкретні потреби та обставини підприємства.

Прискорення темпів змін, посилення конкурентоспроможності продукції на ринку вимагає від підприємства відповідної технічної та технологічної бази, а також створення ринкового потенціалу та навчання персоналу. Саме дотримання цих умов сприятиме підвищенню ефективності виробництва. Для комплексного досягнення зазначених цілей автор пропонує використовувати механізми підвищення ефективності виробництва.

Однак для ефективного застосування на підприємстві такого механізму необхідно провести оцінку його стану. Щоб оцінити стан як механізму в цілому, так і окремих його елементів, слід проводити аналіз з боку кількісного та якісного аспекту.

Оцінити безпосередньо сам механізм підвищення ефективності виробництва за допомогою кількісних показників дуже складно. Тому з боку кількісного аспекту йдеться про розрахунок кількісних показників, спрямованих на проведення діагностики стану виробництва. У свою чергу, діагностика виробництва дозволить відповісти на такі питання:

- проведення комплексного аналіз елементів виробництва та особливостей зовнішньої по відношенню до неї середовища в статичі та динаміці;
- вивчення закономірностей та тенденцій на виробництві у конкретних умовах підприємства;

- контроль за відповідністю показників стану виробництва встановленим на підприємстві нормам;
- вивчення впливу об'єктивних та суб'єктивних, зовнішніх та внутрішніх факторів на стан виробництва на підприємстві;
- розробка рекомендацій щодо використання виявлених резервів виробництва;
- виявлення та встановлення проблем функціонування підприємства;
- виявлення перспективних напрямів їх вирішення;
- вивчення особливостей функціонування проблемних підсистем виробництва на підприємстві;
- постановка діагнозу стану виробництва на досліджуваних підприємствах;
- виявлення проблемних ділянок виробництва та підвищення його (виробництва) ефективності за допомогою впливу на них.

Після завершення діагностики керівництво підприємства отримають інформацію:

- про стан виробництва;
- про основні його проблеми та місця їх локації;
- про можливості вирішення проблемних ситуацій, що склалися;
- про причини неефективності функціонування підсистем виробництва;
- про програму дій, що рекомендує комплекс заходів.

Виходячи з факторів, що впливають на стан виробництва (рис. 1.2), і зважаючи на складові підсистем механізму підвищення ефективності виробництва, наводиться обґрунтування вибору показників для проведення діагностики, а проведення оцінки стану виробництва та його ефективності є бій кількісний аспект оцінки механізму підвищення ефективності.

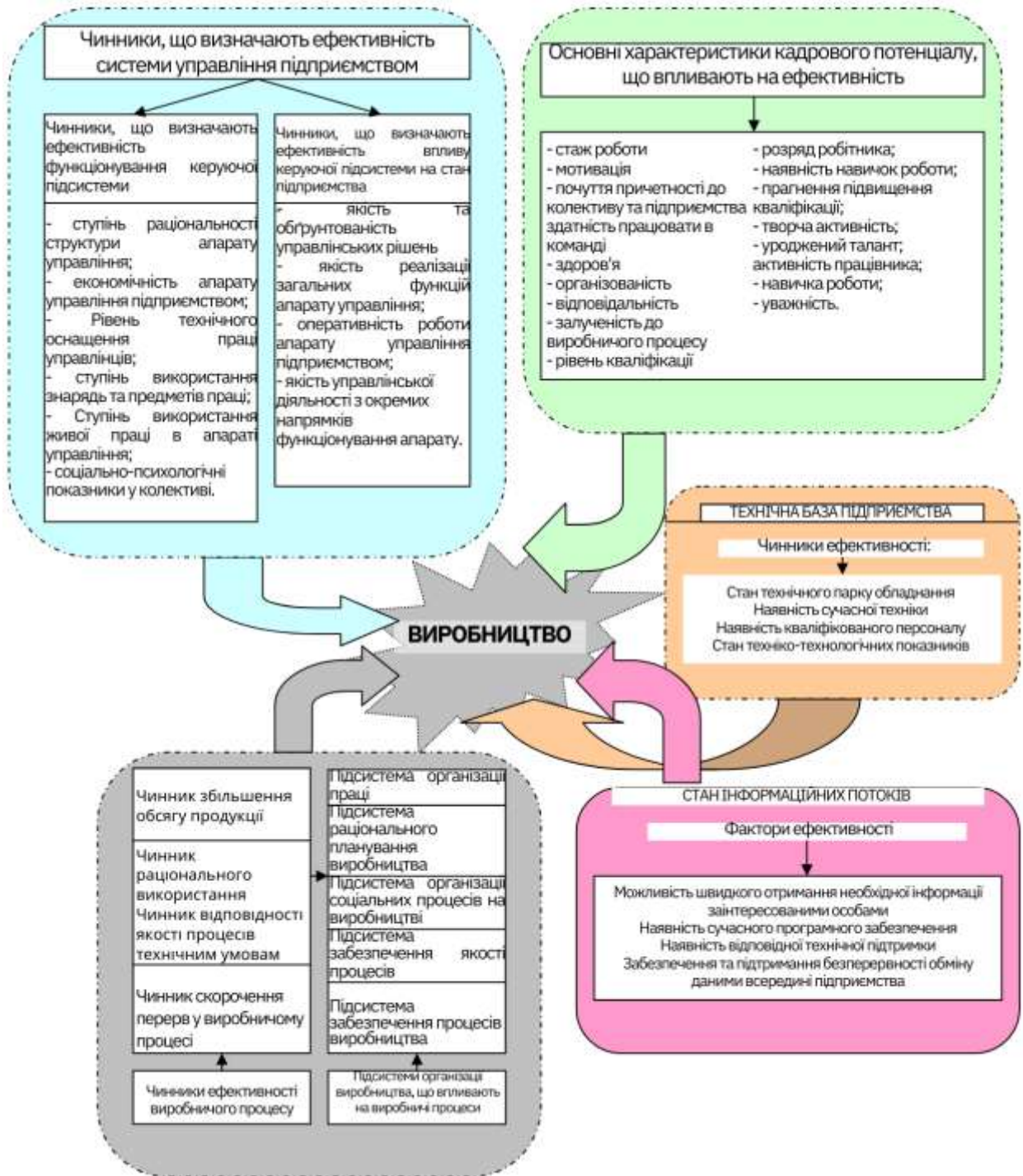

Рис. 1.2. Чинники внутрішнього середовища підприємства

Джерело: Складено та розроблено автором за даними [6, с. 3].

Однак не тільки кількісну інформацію необхідно враховувати, починаючи роботу з вищезазначеним механізмом. Слід провести якісний аналіз з метою створення цілісного уявлення про його стан на підприємстві:

- практично повної відсутності елементів;
- наявності лише окремих елементів та зв'язків;

– наявність елементів, зв'язків та взаємодій між ними.

При проведенні оцінки елементів механізму автор стикається з проблемою вибору оціночних показників, обумовленої безліччю та різноманітністю критеріїв, що впливають на стан цих елементів на підприємствах. Тож характеристики якісного аспекту оцінки механізму підвищення ефективності виробництва автор пропонує використовувати метод експертних оцінок. Сутність методу експертних оцінок полягає у проведенні експертами інтуїтивно-логічного аналізу проблеми з кількісною оцінкою суджень та формальною обробкою результатів.

Комплексне використання інтуїції (неусвідомленого мислення), логічного мислення та кількісних оцінок з їхньою формальною обробкою дозволяє отримати ефективне вирішення проблеми.

Оцінка механізму підвищення ефективності виробництва на підприємствах є важливим процесом, який допомагає виявити проблемні сфери та можливості для покращення. Вона вимагає комплексного аналізу, включаючи фінансові показники, продуктивність ресурсів, якість продукції та використання технологій. Оцінка повинна бути зорієнтована на досягнення стратегічних цілей підприємства та враховувати його контекст і специфіку галузі.

Результати оцінки слід використовувати для розробки стратегії підвищення ефективності та впровадження відповідних заходів. Постійне спостереження та контроль є необхідними для оцінки прогресу і досягнення конкурентної переваги. Залучення кваліфікованих фахівців і експертів може бути корисним для об'єктивної оцінки та розробки стратегії підвищення ефективності.

1.4. Основні методи діагностики та етапи підвищення ефективності

Основні методи діагностики ефективності підприємства включають в себе різноманітні аналітичні і дослідницькі підходи. Надалі приведено опис інструментів та методики, які широко використовуються для діагностики ефективності підприємств. Зауважте, що опис буде досить обмеженим, і ми не зможемо докладно розглянути кожен метод. Однак, наведений огляд методів надають загальне уявлення про основні підходи до діагностики ефективності підприємств [13].

Фінансовий метод діагностики ефективності включає в себе:

- аналіз балансу: включає оцінку фінансового стану підприємства, аналіз активів, зобов'язань та власного капіталу.
- аналіз звітності про прибуток: дозволяє виявити джерела прибутку, аналізувати витрати та прибуткові показники.
- аналіз показників рентабельності: допомагає оцінити ефективність використання ресурсів та доходність підприємства.
- аналіз продуктивності, дає змогу оцінити продуктивність підприємства та господарської діяльності в цілому.
- аналіз використання ресурсів, тут оцінюється ефективність використання фізичних ресурсів, таких як праця, матеріали та обладнання.
- аналіз працездатності, визначається продуктивність працівників та їх внесок у виробничий процес.
- аналіз управлінської продуктивності, а саме оцінюється ефективність управлінських процесів, включаючи прийняття рішень, планування та контроль.

Бенчмаркінговий метод діагностики ефективності включає в себе:

- використання стандартів галузі, а саме порівняння показників підприємства зі стандартами та нормами, встановленими відповідною галуззю.

– порівняльний аналіз: Порівняння ефективності підприємства з конкурентами чи найкращими практиками в галузі.

Метод діагностики ефективності за рахунок SWOT-аналізу включає:

– аналіз сильних сторін, базується на виявленні переваг та конкурентних переваг підприємства.

– аналіз слабких сторін, а саме визначення недоліків та проблемних сфер діяльності підприємства.

– аналіз можливостей, сутність виявлення можливостей для покращення та розвитку.

– аналіз загроз, полягає у визначенні потенційних загроз та ризиків для підприємства.

Ці методи інтегруються та доповнюють один одного, дозволяючи здійснити комплексну діагностику ефективності підприємства. Варто зазначити, що вибір конкретних методів залежить від особливостей підприємства, його галузі, доступних ресурсів та мети дослідження.

Оцінка ефективності підприємства є важливим процесом, який вимагає застосування різноманітних методів діагностики. Фінансовий аналіз дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства та виявити джерела прибутку. Аналіз продуктивності допомагає визначити ефективність використання ресурсів та працівників. Бенчмаркінг і SWOT-аналіз дозволяють порівняти підприємство з конкурентами та виявити його переваги та можливості для покращення.

Комплексний підхід до діагностики ефективності підприємства дозволяє зрозуміти його сильні та слабкі сторони, виявити можливості для розвитку та ризику. Важливо враховувати специфіку підприємства та його галузі, а також використовувати відповідні методи залежно від мети дослідження.

Результати діагностики ефективності підприємства слід використовувати для розробки стратегії підвищення ефективності та впровадження відповідних заходів. Постійний моніторинг та контроль є необхідними для оцінки прогресу і досягнення конкурентних переваг.

Ураховуючи особливості підприємства та використовуючи різноманітні методи діагностики, можна здійснити об'єктивну оцінку та знайти шляхи для покращення його ефективності виробництва.

Ефективність виробництва являє собою комплексне відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва і робочої сили за певний проміжок часу [4, с. 12].

Суттєва характеристика ефективності виробництва (продуктивності системи) знаходить відображення у загальній методології її визначення, математично формалізована форма якої має вигляд (формула 1.1) [4, с. 6]:

$$\text{Ефективність (продуктивність)} = \frac{\text{Результати}}{\text{Ресурси (витрати)}} \quad (1.1)$$

Продуктивність системи будь-якого економічного рівня – це економічна категорія, яка є невід'ємною від економічної ефективності, яка відбиває ефективно використання всіх ресурсів, факторів виробництва для досягнення максимальних прибутків. Продуктивність – це відношення об'єму реалізації продукції до всіх витрат виробництва (формула 1.2) [4, с. 7].

$$Pt = \frac{Q}{L+K+Y+M+Z} \quad (1.2)$$

P_t – продуктивність організації або системи;

Q – обсяг реалізації продукції для мікрорівня, – валовий внутрішній продукт для макрорівня;

L – витрати праці;

K – витрати капіталу;

Y – інформаційні витрати;

M – матеріальні витрати;

Z – витрати землі.

При формуванні системи показників ефективності виробництва, виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємства бажано дотримуватись певних принципів [4, с. 14]. До них можна віднести:

– забезпечення взаємозв'язку критерію і системи конкретних показників ефективності виробництва;

- відображення ефективності використання усіх видів застосовуваних у виробництві ресурсів;
- можливість застосування показників ефективності в управлінні різними ланками виробництва на підприємстві;
- виконання найбільш важливими показниками стимулюючої функції у процесі використання наявних резервів зростання ефективності виробництва, того чи іншого виду діяльності підприємства.

Система показників ефективності виробництва, що побудована з урахуванням зазначених принципів, має включати декілька груп:

- 1) узагальнюючі показники ефективності виробництва (діяльності підприємства);
- 2) показники ефективності використання праці (персоналу);
- 3) показники ефективності використання виробничих основних засобів і оборотних засобів;
- 4) показники ефективності використання фінансових коштів (оборотних коштів і капітальних вкладень).

Кожна з перелічених груп охоплює певну кількість конкретних абсолютних чи відносних показників, що характеризують загальну ефективність виробництва (діяльності підприємства) або ефективність використання окремих видів ресурсів.

Узагальнюючі показники ефективності:

$$\begin{aligned} & \text{Виробництво чистої продукції на одиницю витрат ресурсів} = \\ & = \text{чиста продукція} / \text{витрати (ресурси)} \end{aligned} \quad (1.3)$$

Показує скільки гривень чистої продукції отримується з однієї гривні затрачених ресурсів на виготовлення продукції.

$$\begin{aligned} & \text{Прибуток на одиницю загальних витрат} = \\ & = \text{прибуток} / \text{загальні витрати} \end{aligned} \quad (1.4)$$

Показує скільки прибутку отримується з однієї гривні загальних витрат.

$$\text{Рентабельність підприємства} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{виробничі засоби}} * 100 \quad (1.5)$$

Показує скільки чистого прибутку отримується з однієї гривні вкладеної у виробничі засоби підприємства.

$$\text{Рентабельність продукції} = \frac{\text{прибуток від реалізації продукції}}{\text{собівартість цієї продукції}} * 100 \quad (1.6)$$

Показує скільки прибутку отримується з однієї гривні вкладеної в собівартість продукції.

$$\text{Затрати на одиницю виробленої продукції} = \frac{\text{затрати}}{\text{вироблена продукція}} \quad (1.7)$$

Показники ефективності використання виробничих засобів:

$$\text{Загальна віддача основних засобів} = \frac{\text{випущена продукція}}{\text{середньорічні основні засоби}} \quad (1.8)$$

Показує скільки продукції отримується з кожної гривні вкладеної в основні засоби.

$$\begin{aligned} \text{Віддача активної частини основних засобів} &= \\ &= \frac{\text{випущена продукція}}{\text{середньорічні активні основні засоби}} \end{aligned} \quad (1.9)$$

Показує скільки продукції отримується з кожної гривні вкладеної в активну частину основних засобів.

$$\begin{aligned} \text{Рентабельність основних засобів} &= \\ &= \frac{\text{прибуток}}{\text{середньорічні основні засоби}} * 100 \end{aligned} \quad (1.10)$$

Показує скільки копійок прибутку отримує підприємство з кожної гривні вкладеної в основні засоби.

$$\text{Місткість основних засобів} = \frac{\text{середньорічні основні засоби}}{\text{випущена продукція}} \quad (1.11)$$

Показує скільки вкладається основних засобів щоб отримати одну гривню готової продукції.

$$\begin{aligned} \text{Частка матеріалів в одиниці продукції (матеріаломісткість)} &= \\ &= \text{матеріали та сировина} / \text{випущена продукція} \end{aligned} \quad (1.12)$$

Показує скільки матеріалів затрачається для виробництва однієї гривні або одиниці продукції.

Для розрахунку матеріаломісткості також може використовуватись в чисельнику показник оборотних коштів.

Показники ефективності використання фінансових коштів:

$$\begin{aligned} & \text{Оборотність оборотних коштів} = \\ & = \frac{\text{вироблена продукція}}{\text{середньорічний залишок оборотних коштів}} \end{aligned} \quad (1.13)$$

Показує скільки оборотів здійснюють оборотні кошти протягом певного періоду, або скільки продукції отримується з кожної гривні вкладеної в оборотні кошти.

Відношення 360 днів до даного показника покаже тривалість одного обороту в днях.

$$\begin{aligned} & \text{Рентабельність оборотних коштів} = \\ & = \frac{\text{прибуток}}{\text{середньорічний залишок оборотних коштів}} * 100 \end{aligned} \quad (1.14)$$

Показує скільки прибутку отримує підприємство з кожної гривні вкладеної в оборотні кошти

$$\begin{aligned} \text{Відносне вивільнення оборотних коштів} & = \frac{\text{випущена продукція звіт}}{\text{випущена продукція баз}} * \\ & * \text{ оборотні кошти базові} - \text{ оборотні кошти звітні} \end{aligned} \quad (1.15)$$

Показує економію або перевитрати оборотних коштів відносно зміни обсягу виробництва.

Якщо результат отримуємо зі знаком „+”, то маємо економію оборотних коштів відносно зміни обсягу виробництва.

Якщо результат отримуємо зі знаком „-”, то маємо перевитрати оборотних коштів відносно зміни обсягу виробництва.

Ефективність функціонування кожного підприємства залежить насамперед від того, відповідають чи не відповідають управлінські рішення реальному стану ринкового середовища господарювання (з урахуванням власного потенціалу підприємства). Базою для обґрунтування і прийняття оптимальних управлінських рішень має бути діагностика ефективності діяльності підприємства, етапи якого подано на (рис. 1.3).

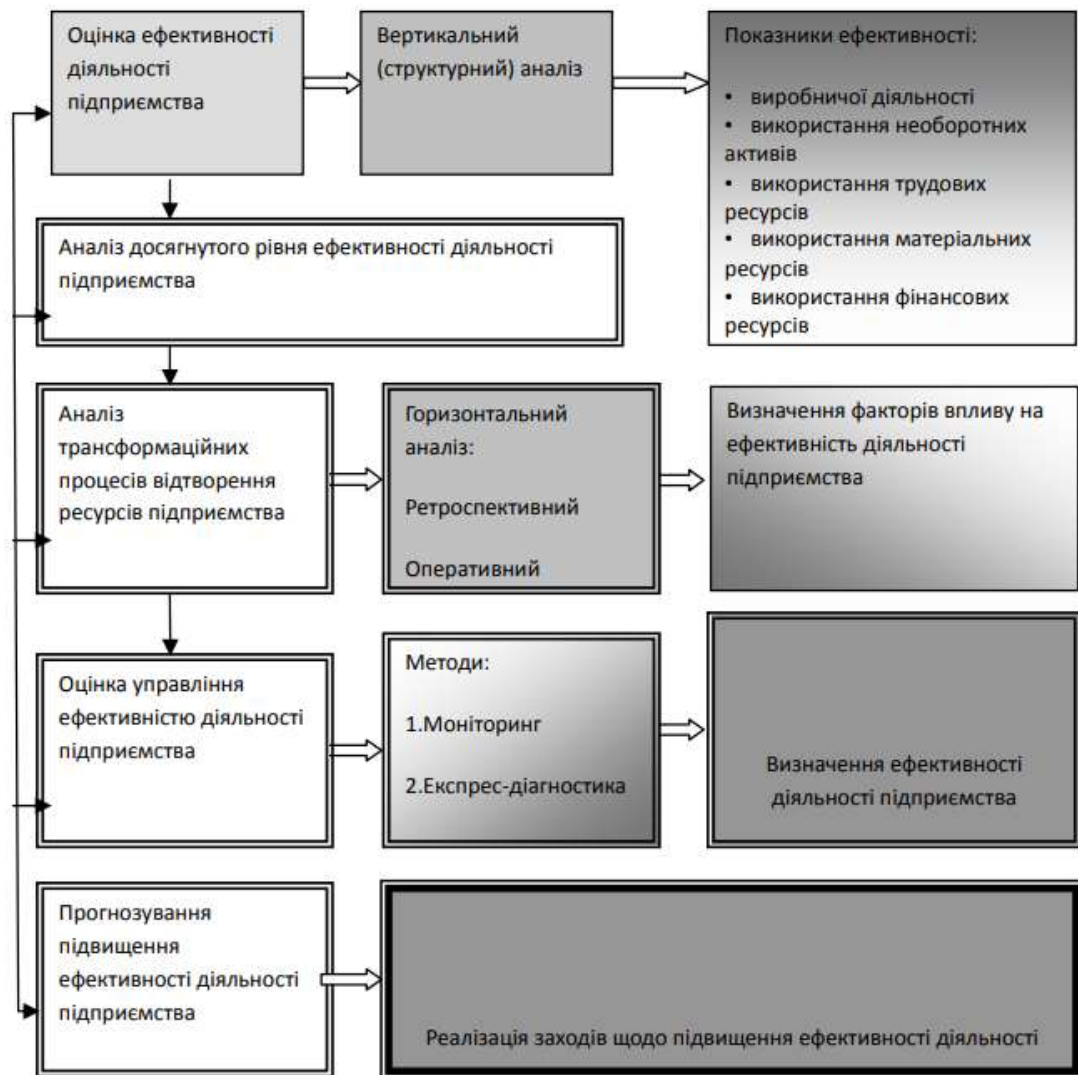

Рис. 1.3. Етапи діагностики ефективності діяльності підприємства

Джерело: Складено та розроблено автором за даними [7, с. 56].

У ході діагностики всі сфери діяльності підприємства аналізуються та оцінюються з позицій досягнення кращого економічного результату за рахунок оптимально ефективного (у тому числі і з погляду ліквідності, уникнення ризику банкрутства) використання наявних ресурсів, передусім фінансових.

Для оцінки ефективності діяльності підприємства пропонується модель діагностики таких показників ефективності:

1. виробничої діяльності;
2. використання необоротних активів;
3. використання трудових ресурсів;
4. використання матеріальних ресурсів;

5. використання фінансових ресурсів;
6. розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Статичний аналіз цих показників покаже досягнутий рівень ефективності діяльності підприємства. Ретроспективний, оперативний, прогнозний та комплексний аналіз через визначення факторів впливу на ефективність діяльності підприємства буде індикатором виявлення трансформаційних процесів відтворення ресурсів підприємства, а оцінка управління ефективністю діяльності підприємства через методи моніторингу, експрес-діагностики та моделі «результат-витрати» дасть об'єктивне визначення ефективності діяльності підприємства.

Під системою діагностики слід розуміти єдність концепції, підходів, принципів, механізмів, технологій та конкретних алгоритмів постійного простежування цільових точок соціально-економічної системи підприємства. З цією метою пропонуються групи внутрішніх індикаторів – складових показників ефективності діяльності підприємства. Їх пропонується розробляти індивідуально для кожного підприємства з урахуванням його цілей і стратегій, що відображає пріоритети ефективного функціонування. Методика визначення рівня показників ефективності внутрішніх складових підприємства проводиться відповідно до запропонованого підходу [28].

При експрес-оцінці рівня внутрішніх індикаторів складових ефективності функціонування підприємства достатньо розглянути три-чотири ключових узагальнюючих показники оцінки кожної складової внутрішніх індикаторів складових оцінки ефективності функціонування підприємства, при деталізованій оцінці кількість аналізованих показників може бути значно вищою [21].

Підвищення ефективності підприємства - це складний і багатоетапний процес, спрямований на досягнення кращих результатів у всіх сферах діяльності. Ключові етапи включають аналіз, стратегію, впровадження та моніторинг.

Підвищення ефективності підприємства є комплексним процесом, який включає кілька етапів. Починаючи з аналізу поточного стану, підприємство визначає свої сильні та слабкі сторони, а також можливості для покращення. Наступним етапом є розробка стратегії, яка враховує стратегічні цілі підприємства та визначає шляхи досягнення цих цілей.

Після розробки стратегії, підприємство переходить до впровадження заходів, спрямованих на підвищення ефективності. Ці заходи можуть включати оптимізацію виробничих процесів, підвищення продуктивності праці, впровадження нових технологій та удосконалення управлінських практик.

Останнім етапом є моніторинг та контроль, які допомагають оцінити результати впроваджених заходів та вносити корективи в стратегію, якщо необхідно. Постійний моніторинг є ключовим для забезпечення тривалої ефективності підприємства та адаптації до змінних умов ринку.

Підвищення ефективності підприємства є постійним процесом, що вимагає уваги до деталей, систематичності та гнучкості. Шлях до досягнення високої ефективності може бути унікальним для кожного підприємства, враховуючи його особливості, галузеві особливості та стратегічні цілі.

Висновки до розділу 1

Економічна сутність господарської діяльності полягає в обміні матеріальних та нематеріальних ресурсів з метою отримання прибутку або задоволення потреб. Господарська діяльність включає в себе виробництво, обмін, розподіл і споживання товарів і послуг.

Діагностика ефективності є важливим інструментом для оцінки результативності господарської діяльності. Вона спрямована на виявлення проблемних аспектів та визначення потенційних можливостей для покращення ефективності. Діагностика ефективності дозволяє аналізувати економічні показники, процеси та стратегії підприємства з метою виявлення недоліків і розробки заходів щодо їх вирішення.

Узагальнення висновків на основі діагностики ефективності дозволяє визначити сильні та слабкі сторони господарської діяльності. Висновки можуть стосуватися ефективності використання ресурсів, фінансового стану, конкурентоспроможності, рентабельності, а також здатності підприємства до досягнення поставлених цілей.

На підставі висновків діагностики ефективності можна розробити план дій щодо оптимізації роботи підприємства. Це може включати в себе впровадження нових стратегій управління, підвищення ефективності виробничих процесів, покращення фінансової дисципліни та контролю, залучення нових ресурсів або реорганізацію структури підприємства.

Отже, діагностика ефективності господарської діяльності має на меті виявлення проблем та визначення шляхів покращення роботи підприємства з метою досягнення його стратегічних цілей.

Таким чином можна зробити висновок, для того щоб підвищити ефективність господарської діяльності підприємства, слід провести базову діагностику ефективності діяльності підприємства, та визначити на основі яких слабких сторін будуть базуватися напрямки підвищення ефективності.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ ПІВЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика підприємства

Одним з головних розділів дипломної роботи вважається аналітичний розділ, який дає змогу на прикладі та за рахунок статистичної інформації більш детально ознайомитися з поставленою темою дипломної роботи. Для більш поглибленого аналізу стратегії розвитку господарської діяльності слід обрати підприємство на інформаційній базі якого буде відтворено аналіз господарської діяльності. В нашому випадку та для тематики дипломної роботи було обрано таке підприємство, як ПАТ «Оболонь».

Насамперед, ПАТ «Оболонь» – українська компанія, яка займається переважно виробництвом пива та інших напоїв. ПАТ Оболонь була заснована в 1980 році і починалася як невелика пивоварня в Києві, Україна. За ці роки він перетворився на одного з найбільших виробників напоїв у країні.

На сьогоднішній день корпорація «Оболонь» об'єднує головний завод, два відокремлені цехи, два дочірніх підприємства та чотири підприємства з корпоративними правами. Загалом у корпорації працює близько 7.5 тис. людей, а на самому підприємстві приблизно 2.5 тис. людей.

В нашому випадку підприємством аналізу в дипломній роботі є саме підприємство ПАТ «Оболонь» яке знаходиться у місті Київ на вулиці Богатирська 3. Виходячи з попередньо наведеної інформації можна визначитися, що форма власності аналізованого підприємства «Оболонь» є ПАТ – Приватна власність Акціонерне Товариство. Відносно Організаційно-правової форми господарювання за КОПФГ (Класифікація організаційно-правових форм господарювання) ПАТ «Оболонь» вважається акціонерним товариством.

Організаційна структура управління «Оболонь» має складний характер, що включає різні форми та підходи. Корпорація в цілому має змішану дивізійну організаційну систему управління, що поширюється як на регіони та продукцію. В основі централізованого управління – лінійно-функціональна модель, що сполучає зв'язки між структурними одиницями та забезпечує делегацію роботи, при якій завдання лінійних ланок полягає в здійсненні безпосереднього керівництва та прийнятті рішень, а функціональних – консультуванні, плануванні, контролі, координації процесів та інформуванні. Лінійно-функціональна структура забезпечує горизонтальний розподіл персоналу за сферами діяльності та вертикальний ланцюг підпорядкованості одиниць нижчого рівня керівним ланкам.

Питання щодо продукції підприємства є також досить важливим в проведенні аналізу. Насамперед, ПАТ «Оболонь» пропонує широкий вибір пива та слабоалкогольних напоїв, а також мінеральних вод, безалкогольних напоїв, промислових товарів та снєків [17].

Для більш детального аналізу продукції наведемо повний список:

- Пиво: Nike, Zlata Praha, Carling, Carling Royal, Оболонь, Зіберт, Десант, Охтирське, Жигулівське.
- Бірмікс в асортименті;
- Безалкогольні напої: Живчик в асортименті, Лимонад, Ситро, Оболонь Лайм, Кола, Ріо-де-мохіто, Кола нова з лимоном, Квас Старокиївський.
- Мінеральна вода: «Прозора», «Аквабаланс».
- Слабоалкогольні напої: IceLife Екстрім, Ріо-де-Мохіто Лайм, Ріо Маргарита, Ріо Піна Колада, Бренді-кола, Ром-кола Джин-тонік, Віскі вишня.
- Промислові товари : Солод, Пивна дробина, Бандажна стрічка.

Наступним питанням цього розділу буде визначення організації та стратегії управління підприємства. Стратегія ПАТ «Оболонь» націлена на задоволення вимог та очікувань замовників і, за рахунок цього, на утримання лідируючої позиції на ринку пива та безалкогольних напоїв, при постійній

увазі до збереження навколишнього середовища та врахування інтересів зацікавлених сторін.

Головна мета підприємства зводиться до збільшення прибутку. Для вирішення цієї основної задачі розроблена наступна стратегія :

1. Подальше завоювання та вкорінення ринку пива в Україні з розширенням своєї існуючої долі ринку безалкогольних і слабоалкогольних напоїв, мінеральних вод, солоду.

2. Зробити торгову марку «Оболонь» національною торговою маркою.

3. Збільшити об'єм продаж продукції.

4. Вдосконалити служби маркетингової та дилерської мережі при одночасному збільшенні виробничих потужностей.

Спрямованість ПАТ «Оболонь» на удосконалення системи управління означає, що:

– Компанія є надійним партнером для своїх постачальників і замовників при безумовному виконанні нормативних, законодавчих вимог, та договірних зобов'язань;

– Підкреслимо, що ПАТ «Оболонь» мають за мету бути кращими в сфері якості, безпеки продукції та ставленню до довкілля та зменшення професійних ризиків для персоналу та людей, що знаходяться на території;

– Обов'язком компанії є постійне виконання очікувань замовників, щодо смакових якостей, зовнішнього оформлення, асортименту продукції та обслуговування;

– Дії керівництва спрямовані на підвищення результативності системи управління;

– Забезпечується підвищення мотивації співробітників і задоволеності замовників та інших зацікавлених сторін.

ПАТ «Оболонь» – одна з найяскравіших візиток України на зовнішніх ринках. Доля компанії в експорті українського пива в 2021 році склала більше 75%. При цьому на внутрішньому ринку бренди компанії «Оболонь» зайняли більше 30,7%.

Основна технологічна мета «Оболоні» полягає у постійному вдосконаленні якості продукції та усіх виробничих процесів. Саме тому корпорація встановлює найсучасніше обладнання, яке дозволяє бути першими за рівнем технічного оснащення не тільки в Україні, але й в Європі.

Крім того ПАТ «Оболонь» є найбільшим національним виробником пива в Україні зі стовідсотковим українським капіталом. «Оболонь» входить до трійки лідерів пивного ринку, де представлена шістьома пивним брендами в усіх цінових категоріях. За підсумками 2021 року частка корпорації у виробництві пива склала 32,1%.

«Оболонь» є єдиною українською пивоварною корпорацією, що входить до сорока найбільших пивоварних концернів світу. Частка корпорації в експорті українського пива у 2021 році становила майже 80%. Сьогодні 36 країн світу знають неповторний смак українського пива «Оболонь». Їх експортна програма направлена на розвиток співпраці з міжнародними дистриб'юторами. У 2021 році обсяги експорту склали 23,7 млн. декалітрів. У Польщі частка «Оболоні» на пивному ринку становить 5%. Досить потужними ринками збуту для українського пива є також Молдова та Грузія.

2.2. Аналіз основних техніко-економічних показників підприємства

Для ефективного функціонування економіки в сучасних умовах необхідно розвивати конкуренцію і підвищувати конкурентоспроможність вітчизняного виробництва. Однією з головних причин сучасної економічної кризи та низької конкурентоспроможності українських товарів та наданих послуг є нездатність вітчизняних підприємств боротися за розширення своєї частки на внутрішньому і зовнішньому ринках, просувати свої товари та формувати свого споживача, поставивши його інтереси у центр усієї виробничої та комерційної діяльності.

В цьому розділі дипломної роботи основою проведення аналізу та висвітлення викладеного матеріалу нижче, така тематика, як аналіз основних техніко-економічних показників ПАТ Оболонь за 2019 – 2021 рр..

Насамперед, належний стан та структура активів підприємства – важлива умова для здійснення комерційної діяльності на сучасному ринку. Її виконання допоможе отримати найбільший з можливих економічних ефектів. Адже у часи жорсткої конкуренції та нестабільного макроекономічного середовища будь-яка помилка в управлінні підприємством може призвести до значних втрат. Майновий стан – одна з найбільш важливих характеристик основної діяльності підприємства.

Отже розпочнемо аналіз основних техніко-економічних показників підприємства ПАТ «Оболонь», а саме проведення аналізу та безпосереднє визначення динаміки активів ПАТ «Оболонь» за рахунок порівняння відхилень абсолютних та відносних величин (табл 2.1).

Таблиця 2.1.

Динаміка активів підприємства за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення			
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	абсолютне грн.		відносне, %	
				2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1. Необоротні активи	5004205	4386805	4154636	-617400	-232169	-12.34	-5.29
1.1 Нематеріальні активи	6857	4686	4245	-2171	-441	-31.66	-9.41
1.2 Основні засоби	4611402	4358382	4126106	-253020	-232276	-5.49	-5.33
2. Оборотні активи	1105944	1502253	1638807	396309	136554	35.83	9.09
Всього	6110149	5889058	5793443	-221091	-95615	-3.62	-1.62

Складено автором на основі фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Отже на основі проведеного аналізу структури активів ПАТ «Оболонь», можна зробити висновки, що у 2019 році активи підприємства становили 5004205 грн. з необоротних активів та 1105944 грн. з оборотних активів.

Надалі у 2020 році активи підприємства зазнали зменшення та склалися 4386805 грн. необоротних активів, тобто зменшилися на 617400 грн. порівняно з 2019 роком, та 1502253 грн. оборотних активів. У загальному вигляді активи ПАТ «Оболонь» зменшилися на 3.62% у 2020 році порівняно з 2019 роком.

У 2021 році активи підприємства зазнали спаду на 1.62% порівняно з 2020 роком, та склалися з 4154636 грн. необоротних активів та 1638807 грн. оборотних активів. Така динаміка активів свідчить про поступове зменшення активів підприємства та зменшення ефективності.

Отже перейдемо до наступного аналізу ПАТ «Оболонь». Насамперед, в цьому аналізі результатів є тематика «Структура основних засобів підприємства в 2019 – 2021 рр.». (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2.

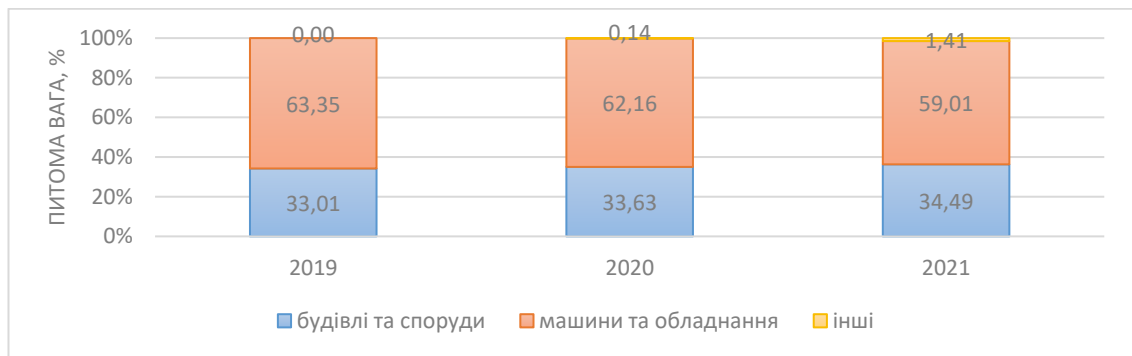
Структура основних засобів підприємства в 2019 – 2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення			
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	абсолютне грн.		відносне, %	
				2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1. Земельні ділянки	13685	13675	13665	-10	-10	0	-0.07
2. Будинки, споруди і передавальні пристрої	1522218	1465676	1423277	-56542	-42399	-3.71	-2.89
3. Машини та обладнання	2921340	2709215	2434709	-212125	-274506	-7.26	-10.13
4. Транспортні засоби	13986	13984	12768	-2	-1216	-0.01	-8.70
5. Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	0	0	0	0	0	0	0
6. Багаторічні насадження	0	0	0	0	0	0	0
7. Інші основні засоби	7318	6418	5853	-900	-565	-12.30	-8.80
Всього	4611402	4358382	4126106	-269579	-232276	-5.49	-5.33

Складено автором на основі фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

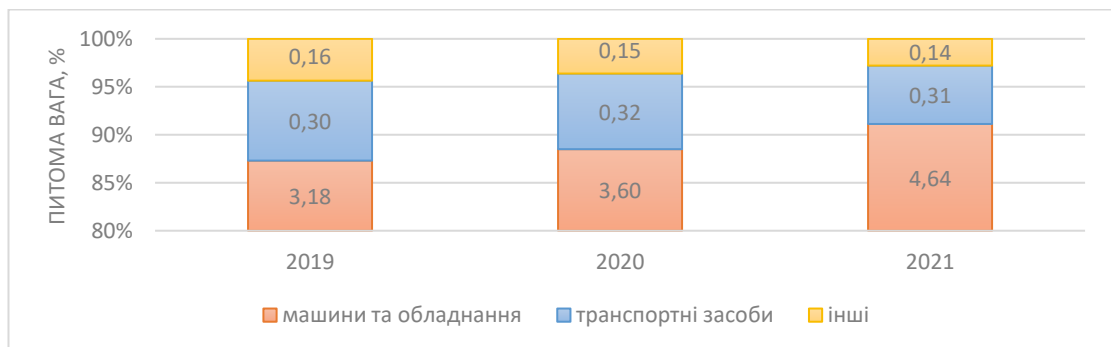
Насамперед в цій таблиці було висвітлено динаміку за структурою основних засобів ПАТ «Оболонь» за 2019 – 2021 рр., а саме групування за призначенням та висвітлення абсолютного та відносного відхилення.

Більш наочно можна ознайомитися зі структурою основних засобів підприємства за 2019–2021 роки з допомогою діаграми динаміки основних засобів ПАТ «Оболонь» (рис. 2.1 – рис. 2.2).

Рис. 2.1. Динаміка структури основних засобів виробничого призначення, %

Наступна діаграма (рис. 2.2) зроблена на основі аналізу основних засобів невиробничого призначення.

Рис. 2.2. Динаміка основних засобів невиробничого призначення, %

Таким чином, за результатами проведеного аналізу такі висновки. Динаміка інших основних засобів зменшилась на 12.30% з 2019 – 2020 рік, у 2020 – 2021 цей показник знову зазнав спаду на 8.80%.

Наступним показником є машини та обладнання, цей показник зменшився на 7.26% у 2020 році та становив 2709215 грн., у 2021 році показник зменшився на 10.13% та становив 2434709 грн.

Таким чином можна узагальнити, що тенденція показників свідчить про застаріле обладнання ПАТ «Оболонь» та нераціональне використання інших основних засобів.

Наступним показником у структурі підприємства є такий показник як будинки та споруди. У 2019 році цей показник становив 32.85% від загальної кількості основних засобів, у 2020 році 33.63% та у 2021 році 34.49%.

На основі отриманих результатів можна зробити висновки, що в основному основні засоби підприємства ПАТ «Оболонь» слід звернути увагу на такий показник, як машини та обладнання, адже згідно результатів аналізу динаміка каже про те що обладнання застаріле, та не відновлюється.

Наступним питанням є визначення та аналіз такого питання, як динаміка ефективності використання основних засобів підприємства (табл. 2.3.).

Віддача основних засобів характеризує кількість виробленої продукції з 1 грн., вкладеної в основні засоби. Віддача основних засобів у 2020 році збільшилась на 0.08 грн./грн. або на 7.37% порівняно з 2019 роком. А у 2021 році цей показник зріс ще на 0.17 грн./грн. або на 14.05%. Збільшення віддачі основних засобів пов'язане зі збільшенням обсягу виробленої продукції.

Таблиця 2.3.

**Динаміка ефективності використання основних засобів
підприємства ПАТ «Оболонь» в 2020-2021 рр.**

Показники	Од. виміру	Значення показника			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1. Чистий дохід від реалізації	тис. грн.	5466148	5549706	5986592	83558	436886	1.53	7.87
2. Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн	4739569	4481847	4239199	-257723	-242648	-5.44	-5.41

Показники	Од. вимір у	Значення показника			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
3. Середньо-облікова чисельність ПВП	осіб	3460	3157	3157	-303	0	-8.76	0.00
4. Фінансовий результат	тис. грн.	257633	338614	-130821	80981	118605	31.43	35.03
5. Віддача основних засобів	грн./Г рн.	1.15	1.24	1.41	0.08	0.17	7.37	14.05
6. Місткість основних засобів	грн./Г рн.	0.87	0.81	0.71	-0.06	-0.10	-6.86	-12.32
7. Озброєність праці основними засобами	тис. грн./о с.	1369.82	1419.65	1342.79	49.84	-76.86	3.64	-5.41
8. Рентабельність основних засобів	%	5.44	7.56	-3.09	2.12	-10.64	X	X

Складено автором на основі фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Місткість основних засобів характеризує вартість основних засобів, необхідну для випуску продукції на суму в 1 грн. Показники віддачі і місткості основних засобів є оберненими один до одного. При збільшенні одного показника відбувається зменшення іншого і навпаки. Тому даний показник у 2020 році зменшився – на 0.06 грн./грн. або на 6.86%, а у 2021 році зменшилась ще на 0.10 грн./грн або на 12.32%.

Тобто можна сказати, що підприємство не запобігало вкладів в основні виробничі засоби кошти, для того щоб отримати необхідний обсяг продукції.

Показник озброєність праці основними засобами характеризує рівень забезпеченості основними виробничими засобами промислово-виробничого персоналу підприємства. Даний показник за аналізований період спав з 1420 тис.

грн/особу у 2020 році до 1347 тис. грн/особу у 2021 році. Зменшення озброєності основних засобів свідчить про те, що обсяг основних засобів на одного працівника зменшується, що є негативною тенденцією.

Рентабельність основних засобів вказує на частку прибутку підприємства, отриманого за рік, від вартості основних засобів. Іншими словами рентабельність основних засобів – це відношення прибутку до середньої за період вартості основних засобів (первісної або відновної). Рентабельність основних засобів ПАТ «Оболонь» має зростаючий характер, що є досить хорошою тенденцією. У 2020 році рентабельність становила 7.56%, але у 2021 році цей показник зазнав спаду.

Проаналізувавши обсяги, динаміку та структуру основних засобів на ПАТ «Оболонь» необхідно також провести оцінку стану та ефективності використання основних засобів на ньому. Для цього в першу чергу потрібно розглянути їх технічний стан та визначити рівень зношеності.

Для оцінки технічного стану основних засобів визначаються коефіцієнти зношеності та придатності (табл. 2.4).

Насамперед у динаміці використання оборотних засобів ПАТ «Оболонь» ми бачимо, що чистий дохід у 2021 році збільшився на 436886 тис. грн або на 7.87%, порівняно з 2020 роком. Річний прибуток до оподаткування значно зменшився, а саме на 475502 тис. грн. Середньорічна вартість оборотних активів зросла на 237438 тис. грн. або на 17.81% порівняно з 2020 роком.

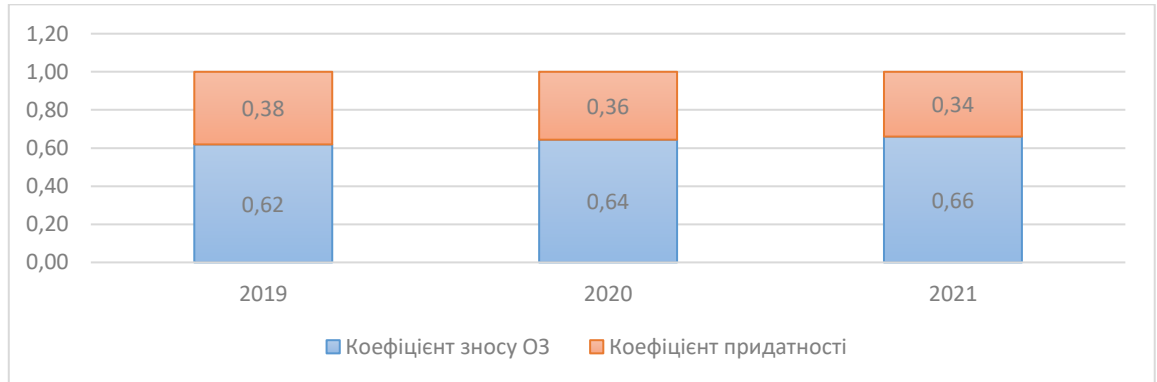
Таблиця 2.4

Показники технічного стану основних засобів ПАТ «Оболонь» за 2019-2021 роки

Показник	Значення показника, на кінець року			Абсолютне відхилення	
	2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020
1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0.62	0.64	0.66	0.02	0.02
2. Коефіцієнт придатності основних засобів	0.38	0.36	0.34	-0.02	-0.02

Джерело: складено автором на основі даних фінансової звітності ПАТ «Оболонь»

За даними проведеного розрахунку можна побачити, що основні засоби не зношені. Така тенденція показників даного показника свідчить про уповільнене відновлення основних засобів. Для більш детального співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу основних засобів було складено діаграму (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу основних засобів ПАТ «Оболонь» за 2019 – 2021 роки.

Оборотні кошти є більш мобільні порівняно з основними засобами. За умов звичайної господарської діяльності вони безперервно здійснюють кругообіг, знаходячись на стадії виробництва, то у сфері обігу, змінюючи при цьому свою форму у відносно короткий термін.

Отже проведемо аналіз динаміки і структури оборотних коштів на основі оборотних коштів ПАТ «Оболонь» за 2019 – 2021 роки представлена (табл. 2.5) або більш детально. Додаток З та Додаток К.

Таблиця 2.5

Динаміка ефективності використання оборотних активів підприємства в 2020-2021 рр.

Найменування показника	2020	2021	Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	абсолютне	відносне, %
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	5549706	5986592	436886	7.87
2. Річний прибуток до оподаткування, тис. грн.	324912	-150590	-475502	-146.35

Найменування показника	2020	2021	Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	абсолютне	відносне, %
3. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	1333093	1570530	237438	17.81
4. Коефіцієнт обертання оборотних активів, оборотів	4.16	3.81	-0.35	-8.44
5. Тривалість обороту оборотних активів, днів	86	94	7.97	9.21
6. Рентабельність оборотних активів, %	24.37	-9.59	-33.96	-139.34
7. Коефіцієнт завантаження, грн.	0.06	-0.03	-0.08	-142.97

Джерело: складено автором на основі даних фінансової звітності ПАТ «Оболонь»

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує кількість оборотів, здійснених оборотними коштами за певний проміжок часу. У 2021 році оборотні кошти зробили 3,18 оборотів за рік і гірше використовувались, ніж у 2020 році (показник у 2020 році становив 4.16 оборотів за рік). Причиною зменшення коефіцієнта є зменшення виручки від реалізації. Зменшення показника є негативним явищем, оскільки свідчить про те, що підприємство має проблеми з політикою управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами.

Насамперед, зниження оборотності веде до зростання потреби у фінансових ресурсах. В умовах відсутності доступу до дешевих фінансових ресурсів це призведе до збільшення фінансових витрат підприємства.

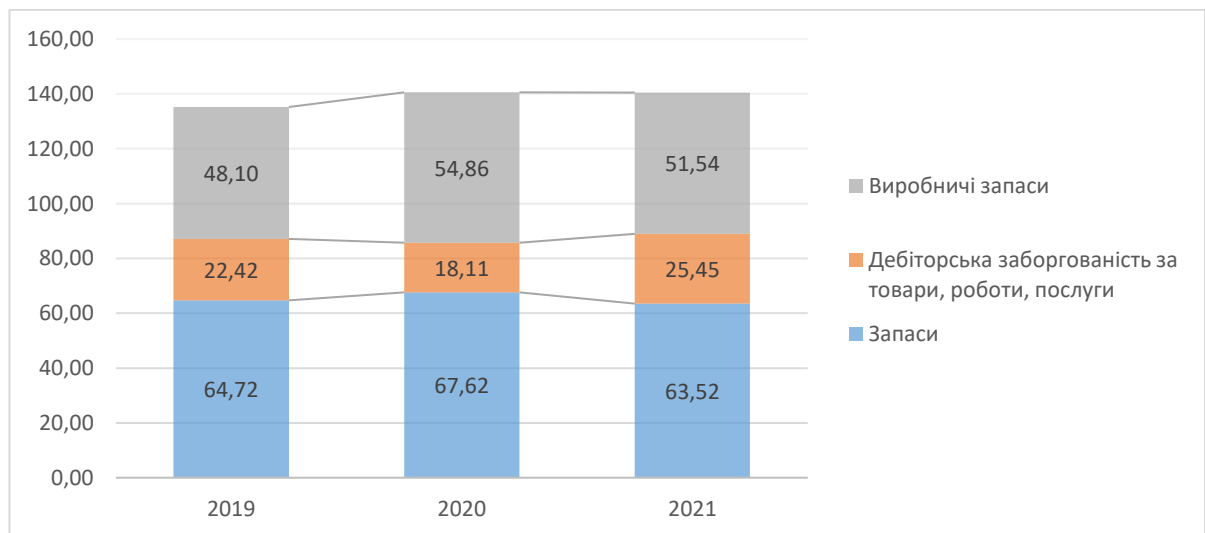
Тривалість обороту у 2020 році становила 75 днів, в 2021 році зросла та становила до 94 днів, тобто оборотні кошти стали гірше використовуватись. Причиною такої тенденції є зменшення та уповільнення обсягу збуту при відносно стабільному рівні оборотних активів.

Рентабельність оборотних коштів характеризує частку прибутку від вартості оборотних коштів, яку отримують на підприємстві за рік. Протягом досліджуваного періоду рентабельність оборотних коштів (активів) значно знизилась. Факторами такого зменшення є слабка оптимізація структури оборотних активів, і скорочення суми чистого прибутку. Чим нижчий показник, тим менш ефективним є весь процес управління оборотними коштами підприємства.

Напрями підвищення даного показника полягають в оптимізації структури оборотних активів, яка дозволить скоротити їх обсяг і підвищити рентабельність за умови, що обсяг генерованого прибутку підвищиться або залишиться на попередньому рівні.

Коефіцієнт завантаження показує скільки оборотних активів припадає на одну гривню виручки від реалізації продукції. В нашому випадку цей показник зазнав зменшення з 0.06 тис. грн. у 2020 році, у 2021 році цей показник та становив приблизно -0.06 тис. грн.

Оборотні кошти протягом 2019–2021 років в більшості показниках збільшились. Динаміка оборотних коштів підтримки показує тенденцію до зростання або зниження протягом визначеного періоду. Для більш детального аналізу було складено діаграму «Структура оборотних коштів підприємства за 2019 – 2021 роки» (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Структура оборотних коштів ПАТ «Оболонь» за 2019 – 2021 роки.

2.3. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану

На основі даних із форми 2 звіту про фінансові результати підприємства за три роки ПАТ «Оболонь» було заповнено та проведено динаміку доходу підприємства з 2019 по 2021 рік (табл. 2.6).

Динаміка доходу підприємства в 2019-2021 рр.

Найменування показника	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2020 до 2019	2021 до 2021	2020 до 2019	2021 до 2021
1. Чистий дохід від реалізації продукції	5466148	5549706	5986592	83558	436886	1.53	7.87
2. Інші операційні доходи	50572	74094	128230	23522	54136	46.51	73.06
3. Доходи від участі в капіталі	39058	0	0	-39058	0	-100.00	0.00
4. Інші фінансові доходи	280	338280	174	338000	-338106	120714	-99.95
Доходи - всього	5556058	5962080	6114996	406022	152916	7.31	2.56

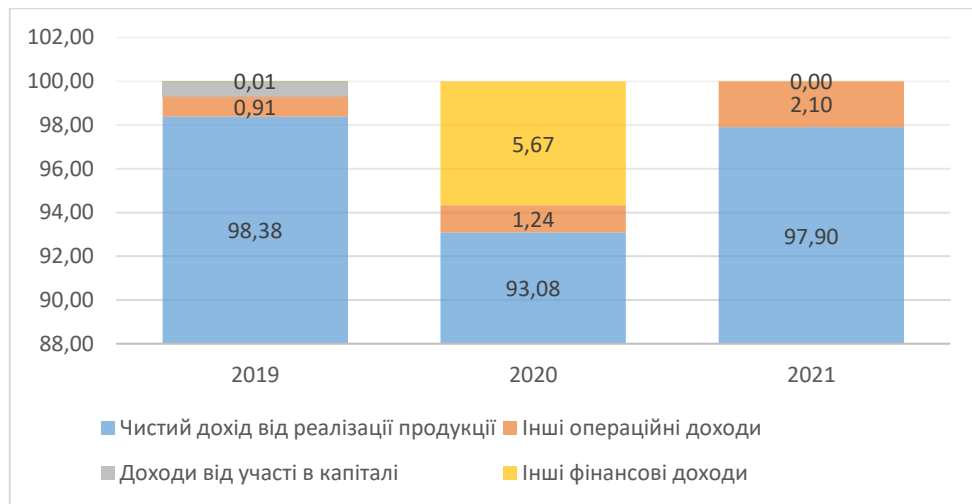
Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Насамперед, згідно динаміки можемо побачити, що майже усі показники доходів ПАТ «Оболонь» зросли, лише за винятком такого показника як доходи від участі в капіталі, які в 2021 році на ПАТ «Оболонь» зовсім зникли.

Така динаміка показників доходу свідчить про підвищення ефективності функціонування сектору збуту та раціонального виробництва ПАТ «Оболонь».

Таким чином на основі фінансової звітності ПАТ «Оболонь» було заповнено структуру доходів підприємства (рис. 2.5).

Структура доходів підприємства включає в себе всі отримані ним доходи. Ці доходи можуть бути поділені на кілька категорій, таких як операційні, неопераційні, фінансові та інші доходи. Операційні доходи включають доходи, отримані в результаті основної діяльності підприємства, наприклад, продаж товарів або послуг. Неопераційні доходи включають доходи, отримані підприємством від діяльності, яка не є основною. Фінансові доходи включають доходи, отримані в результаті фінансової діяльності підприємства. Інші доходи включають доходи, які не входять до будь-якої з попередніх категорій [19].

Рис. 2.5. Структура доходу підприємства в 2019-2021 рр.

Таким чином можна побачити, що за структурою доходи підприємства ПАТ «Оболонь» орієнтовані на дохід від реалізації продукції, це і не дивно, так підприємству характерне виробництво та збут напоїв.

Наступним етапом аналізу буде визначення та розбір динаміки підприємства ПАТ «Оболонь» за 2019 та 2021 рік (табл. 2.7.)

Таблиця 2.7

Динаміка прибутку підприємства в 2019-2021 рр.

Найменування показника	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2020 до 2019	2021 до 2021	2020 до 2019	2021 до 2021
1. Валовий прибуток	1188315	1479597	1109129	291282	-370468	24.51	-25.04
2. Прибуток від операційної діяльності	219688	466312	5007	246624	-461305	112.26	-98.93
3. Прибуток до оподаткування	144591	324912	-150590	180321	-475502	124.71	-146.35
4. Чистий прибуток	257633	338614	-130821	80981	-469435	31.43	-138.63

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Таким чином можемо побачити, що найбільшого зросту зазнав такий показник, як прибуток до оподаткування, який зріс на 180321 тис. грн. або на

124% порівняно з 2019 роком. Але у 2021 році зазнав найбільшого спаду і перетворився з прибутку на збиток розміром 150590 тис. грн.

Наступним є такий показник, як прибуток від операційної діяльності який зріс на 246624 тис. грн. або на 112% у 2020 році та зазнав спаду у 2021 році до 5007 тис. грн. За ним за ступенем зростання іде такий показник, як чистий прибуток, який зазнав зросту на 80981 тис. грн. або на 31%. Але як вже зазначали, що у 2021 році ПАТ «Оболонь» зазнала збитків і цей показник становив 130821 тис. грн. збитку.

Таким чином можна зробити висновок, що прибуток на ПАТ «Оболонь» за 2020 рік зазнав досить хорошого зросту, але у 2021 році підприємство зазнало значних збитків. Така тенденція може бути обумовлена багатьма факторами, але в першу чергу це свідчить про слабку ефективність функціонування економічного сектору виробництва.

Наступним етапом аналізу буде визначення показників рентабельності ПАТ «Оболонь» за 2019 та 2021 рік (таблиця 2.8.)

Таблиця 2.8

Динаміка показників рентабельності в 2020-2021 рр., %

Найменування показника	2019	2020	2021
1. Рентабельність активів (за прибутком до оподаткування)	2.47	5.52	-2.60
2. Рентабельність активів (за чистим прибутком)	4.40	5.75	-2.26
3. Рентабельність операційної діяльності	5.14	11.46	0.10

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Насамперед, слід зазначити теоретичну частину питання, а саме те що рентабельність активів показує відсоток того, наскільки вигідні активи компанії в отриманні доходу. Рентабельність активів є коефіцієнтом рентабельності активів, що показує процентне співвідношення чистого прибутку підприємства до його загальних активів.

На відміну від рентабельності активів операційна рентабельність показує ефективність компанії без врахування фінансових і не операційних витрат, а також суми податку на прибуток або іншими словами частку

виручки, яка може бути спрямована на покриття цих витрат. Також називають рентабельністю продажів.

Таким чином, на основі проведеного аналізу рентабельності підприємства ПАТ «Оболонь» ми бачимо, що протягом 2020 року збільшується сума прибутку на 1 грн активу, а саме рентабельність активів (за прибутком до оподаткування) з 2.46% до 5.55% у 2020 році. Рентабельність активів (за чистим прибутком) зросла з 4.37% до 5.78%. Це досить хороша тенденція зміни показників для підприємства, надивлячись на значне зменшення показників у 2021 році, яке може бути обумовлене на складні економічні умови які були обумовлені пандемією.

Наступним етапом аналізу буде розбір динаміки показників фінансових результатів підприємства ПАТ «Оболонь» за 2019 та 2021 рік (таблиця 2.9.)

Таблиця 2.9

Динаміка фінансових результатів підприємства в 2019-2021 рр.

Найменування показника	2019	2020	2021
1. Чистий дохід, тис. грн. Revenue	5466148	5549706	5986592
2. Валовий прибуток, тис. грн Grossprofit	1188315	1479597	1109129
3. Grossmargin, %	21.74	26.66	18.53
4. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн. Operatingprofit	219688	466312	5007
5. Depreciation, тис. грн.	422999	399564	402242
6. EBITDA, тис. грн	642687	865876	407249
7. EBITDA margin, %	11.76	15.60	6.80
8. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн Profitbeforetax	144591	324912	-150590
9. Чистий прибуток, тис. грн Netincome	257633	338614	-130821
10. Netmargin, %	4.71	6.10	-2.19

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Насамперед, чистий дохід ПАТ «Оболонь» за три роки зріс з 5466148 тис. грн до 5986592 тис. грн., це незначне зростання у відсотковому співвідношенні, але грає велику роль у загальній динаміці фінансових результатів. Зростання чистого доходу може бути пов'язано з ефективним розподілом обсягу виробництва та збуту продукції.

Наступним є такий показник, як валовий прибуток, насамперед, валовий прибуток у 2020 році зазнав тенденції зростання та зріс з 1188315 тис. грн. до 1479597 тис. грн. Насамперед, збільшення прибутку відбулося від багатьох факторів, але в основному така динаміка зросту відбулася через ефективний розподіл плану виробництва та збуту, але через складні економічні умови у 2021 році це показник зазнав зменшення до 1109129 тис. грн.

Чистий прибуток підприємства ПАТ «Оболонь» в період з 2019 по 2020 рік мав зростаючий характер, але у 2021 році прибутки ПАТ «Оболонь» набули від'ємних значень, тобто стали збитками. Можна зазначити, що чистий прибуток підприємства може зменшуватися або зростати залежно від багатьох факторів, таких як зміна витрат, зміна в цінах на продукцію або послуги, зміни в економічному середовищі тощо.

У 2019 році чистий прибуток становив 257633 тис. грн., а у 2020 році зріс до 338614 тис. грн. У 2021 році через пандемію ПАТ «Оболонь» як і інші підприємства потрапили у досить складні умови обумовлені пандемією.

З одного боку, кризові умови та нестабільність в економіці можуть знизити споживчі можливості населення та зменшити попит на деякі категорії товарів, включаючи напої. З іншого боку, зміна політичної ситуації можуть призвести до зміни обсягів експорту та імпорту напоїв.

Наприклад, під час війни в Україні було введено санкції щодо імпорту товарів з росії, включаючи напої, що призвело до зміни ринкової ситуації та збільшення попиту на альтернативні товари вітчизняного та імпортного виробництва.

Наразі ПАТ «Оболонь» у 2023 році займає досить лідерську позицію на ринку надивлячись на військовий стан у країні. Через припинення діяльності більшості міжнародних виробників напоїв, ПАТ «Оболонь» взяла ініціативу у свої руки і наразі займають значну частку на ринку напоїв.

2.4. Аналіз динаміки руху грошових коштів підприємства

Аналіз динаміки руху грошових коштів є важливим інструментом для оцінки фінансової стійкості підприємства та його здатності розраховуватися зі своїми зобов'язаннями. Цей аналіз може включати декілька етапів:

1. Аналіз готівкового потоку. Готівковий потік є ключовим показником ефективності фінансової діяльності підприємства. Він може бути розрахований як різниця між грошовими надходженнями та витратами за певний період часу.

2. Аналіз розрахункового потоку. Розрахунковий потік включає в себе оплату за товари та послуги, отримання платежів від клієнтів та інші взаємовідносини з партнерами. Його можна оцінити за допомогою фінансових звітів, таких як баланс або звіт про прибутки та збитки.

3. Аналіз змін грошових запасів. Грошові запаси є важливим елементом фінансової стійкості підприємства. Аналіз змін цього показника може допомогти виявити потенційні проблеми, такі як нестача грошей на оплату зобов'язань.

4. Аналіз відношення між грошовими активами та зобов'язаннями. Цей аналіз може допомогти визначити рівень фінансового ризику підприємства та його здатності виконувати свої фінансові зобов'язання.

5. Аналіз фінансових показників. До фінансових показників можна віднести такі показники, як рентабельність, ліквідність, заборгованість, ефективність управління запасами тощо. Аналіз цих показників допоможе зрозуміти, як ефективно підприємство використовує свої ресурси та який потенціал має для подальшого розвитку.

Усі ці аспекти можуть бути використані для аналізу динаміки руху грошових коштів підприємства. Якщо на підприємстві є фінансовий департамент або бухгалтерія, то вони можуть забезпечити детальну фінансову звітність та іншу інформацію для проведення аналізу. Якщо ж таких відділів

немає, можна використовувати публічні фінансові звіти та іншу інформацію, що може бути доступна в Інтернеті [24].

Загалом, аналіз динаміки руху грошових коштів є важливим елементом фінансового аналізу підприємства, що допомагає зрозуміти його фінансову стійкість та здатність до розвитку. Отже пропоную перейти до аналізу динаміки руху грошових коштів на основі аналізу ПАТ «Оболонь» (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка руху грошових коштів підприємства в 2020-2021 рр.

Найменування показника	2020		2021		Темп зростання %
	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	
1. Загальна сума надходжень:	8137006	100	10055841	100	1.24
1.3. операційна діяльність	7920606	97.34	8665010	86.17	1.09
1.3. інвестиційна діяльність	57972	0.71	-5125	-0.05	-0.09
1.2 фінансова діяльність	158428	1.95	1395956	13.88	8.81
2. Загальна сума видатків:	8147496	100	10054355	100	1.23
2.1 операційна діяльність	7510200	92.18	8288309	82.44	1.10
2.2 інвестиційна діяльність	117339	1.44	206606	2.05	1.76
2.3 фінансова діяльність	519957	6.38	1559440	15.51	3.00
3. Чистий грошовий потік:	-10490	X	1486	X	-0.14
3.1 операційна діяльність	410406	X	376701	X	0.92
3.2 інвестиційна діяльність	-59367	X	-211731	X	3.57
3.3 фінансова діяльність	-361529	X	-163484	X	0.45

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

Таким чином, на основі проведеного аналізу динаміки руху коштів ПАТ «Оболонь» можна зробити такі висновки.

Отже таким чином, можна розпочати з першого розділу, це надходження ПАТ «Оболонь». За структурою ми бачимо, що найбільше надходження переважають за операційною діяльністю, а саме складають 7920606 тис. грн. у 2020 році, або 8665010 тис. грн. або 86.17% від загальної суми надходження.

Така структура свідчить про високу орієнтованість підприємства на виробництво та збут продукції.

Наступним за структурою є такий показник, як надходження за рахунок інвестиційної діяльності, отже, у 2020 році становив 57972 тис. грн., але в 2021 році зазнав зменшення до -5125 тис. грн.. Таким чином на основі динаміки інвестиційної діяльності можна зробити висновок, що підприємство ПАТ «Оболонь» з кожним роком втрачає інвестиційний потенціал та грошові надходження за рахунок інвестицій.

Останнім з розділу надходжень за структурою є надходження від фінансової діяльності. Отже цей розділ має найменший вплив на загальну структуру надходжень, а саме 1.95%, але в 2021 році цей показник зазнав зросту до 13.88%. Така тенденція свідчить про середню ефективність функціонування фінансового сектору ПАТ «Оболонь», але має перспективи на зростання в майбутньому.

Таким чином можемо перейти до другого розділу нашого аналізу, а саме видатки ПАТ «Оболонь». В цьому розділі як і в попередньому переважають видатки за операційною діяльністю.

Другим показником у структурі видатків є фінансова діяльність. Цей показник у 2020 році становив 519957 тис. грн, а вже в 2021 році зазнав незначного зросту до 1559440 тис. грн.. Така тенденція показника свідчить про хороше активне використання позик та зростання відсотку від сплати позики.

Останнім показником у структурі видатків є інвестиційна діяльність. У 2020 році цей показник становив 117339 тис. грн. та 206606 тис. грн.. Темп зросту за цим показником досить незначний та становить усього 1.76%.

Таким чином чистий грошовий потік підприємства ПАТ «Оболонь» зазнав значного зменшення за рік функціонування, так як чистий грошовий потік у 2020 році становив, -10490 тис. грн., а вже в 2021 році цей показник зазнав зросту та становив 1486 тис. грн.. Така тенденція чистого грошового потоку може свідчати про малу раціоналізацію та ефективності використання грошових коштів ПАТ «Оболонь».

2.5. Стратегічний аналіз ефективності діяльності в сучасних умовах

Діагностика ефективності господарської діяльності підприємства є важливим етапом у управлінні бізнесом, оскільки дозволяє оцінити його фінансове становище, результативність та конкурентоспроможність. Діагностика ефективності господарської діяльності підприємства, зокрема ПАТ «Оболонь», може включати аналіз різних аспектів його фінансової та операційної діяльності.

З цією метою застосовують стандартизовані оцінки ефективності господарської діяльності підприємства. Стандартизована діагностика ефективності являє собою міру відносного розкиду значення, яке є об'єктом дослідження і аналізу і відображає відхилення величини значення за певний період від середнього. В результаті будь-який показник перетворюється у безрозмірну статистичну величину, яку легко порівнювати і виявляти зв'язок з іншими досліджуваними величинами, і як наслідок, на основі яких легше приймати рішення щодо корегування [9, с. 369].

Для здійснення трансформації вибраних величин вважатимемо, що вони є нормально розподіленими. Нам потрібно визначити середні значення всіх критеріїв, обраних для оцінки ефективності діяльності підприємства, а також середні квадратичні відхилення від середнього, оскільки нормально розподілена величина описується цими двома параметрами. Проведемо трансформацію на прикладі показників підприємства ПАТ «Оболонь». Критерії оцінки його ефективності представимо у вигляді (табл. 2. 11).

Підвищення ефективності діяльності є однією з основних цілей функціонування будь-якого підприємства і головним критерієм його здатності до подальшого розвитку.

Діагностика ефективності господарської діяльності підприємства ПАТ «Оболонь» може здійснюватися за допомогою порівняльного аналізу з попередніми періодами функціонування самого підприємства. Результати

такої діагностики дозволять виявити сильні та слабкі сторони, ідентифікувати проблемні сфери та розробити стратегію подальшого розвитку.

Таблиця 2.11

**Показники ефективності діяльності підприємства ПАТ «Оболонь»
за 2019-2021 роки**

Показники	Од. виміру	Значення показника			Абсолютне відхилення тис. грн.		Відносне відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
Узагальнюючі показники ефективності								
1. Прибуток на одиницю загальних витрат	тис. грн.	0.027	0.058	0.024	0.03	-0.03	115.46	- 58.38
2. Затрати на одиницю виробленої продукції	тис. грн.	0.14	0.18	0.17	0.04	-0.01	29.31	-7.98
3. Рентабельність активів (за прибутком до оподаткування)	%	2.47	5.52	-2.6	3.05	-8.12	123.48	- 147.10
4. Рентабельність активів (за чистим прибутком)	%	4.40	5.75	-2.26	1.35	-8.01	30.68	- 139.30
5. Рентабельність продукції	%	1.28	1.36	1.23	0.09	-0.14	6.71	-9.98
6. Коефіцієнт завантаження	тис. грн.	0.06	-0.03	-0.08	-0.09	-0.05	-150.00	166.67
Показники ефективності використання виробничих засобів								
1. Загальна віддача основних засобів	грн./грн.	1.15	1.24	1.41	0.09	0.17	7.83	13.71
2. Віддача активної частини основних засобів	грн./грн.	3.15	4.32	4.46	1.18	0.13	37.40	3.03
3. Озброєність праці основними засобами	тис. грн./ос.	1370	1420	1343	49.83	-76.86	3.64	-5.41
4. Рентабельність основних засобів	%	5.44	7.56	-3.09	2.12	-10.65	38.97	- 140.87

Продовження таблиці 2.11

Показники	Од. виміру	Значення показника			Абсолютне відхилення тис. грн.		Відносне відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
5. Матеріаломісткість	тис. грн.	0.70	0.55	0.79	-0.14	0.24	-20.79	43.65
6. Місткість основних засобів	тис. грн.	0.87	0.81	0.71	-0.06	-0.10	-6.90	-12.35
Показники ефективності використання фінансових коштів								
1. Оборотність оборотних коштів	оборотів	4.16	3.81	-0.35	-0.35	-4.16	-8.41	-109.19
2. Рентабельність оборотних активів	%	24.37	-9.59	-33.96	-33.96	-24.37	-139.35	254.12
3. Відносне вивільнення оборотних коштів	тис. грн.	325800	228564	304295	-97236.19	75731.00	-29.85	33.13

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПАТ «Оболонь».

У конкретному розумінні за допомогою аналізу діагностики кожне підприємство формує свій особливий перелік ключових факторів середовища і визначається щодо методичних оцінок та стратегічних підходів конкурентоспроможності на ринку, за допомогою яких вона буде проводити відповідний специфічний багатофакторний системний аналіз.

В нашому випадку, саме PEST-аналіз підприємства ПАТ «Оболонь», приведений в таблиці (табл. 2.12.). У ході дослідження зовнішнього середовища було використано методики PEST-аналізу. Насамперед, в ході PEST-аналізу підприємство намагається виявити сприятливі і несприятливі тенденції по кожному з основних чинників «макросередовища».

Саме PEST-аналіз надає найбільшу змогу проаналізувати фактори зовнішнього середовища, які значно впливають на діяльність підприємства, а також на пивоварну галузь України в сукупності.

PEST-аналіз ПАТ «Оболонь» та пивоварної галузі України

Політичні фактори (P)	Економічні фактори (E)
1. Зміни законодавства в аспекті щодо оподаткування та ліцензування діяльності підприємства; 2. Відсутність стійкості політичної ситуації в країні; 3. Посилення політики держави, щодо обмеження виробництва та продажу; 4. Посилення антимонопольної політики та зменшення сприйняття корупції;	1. Високий рівень інфляції, який перевищує 100%, а за категоріями алкогольних продуктів – 105% 2. Світова криза у зв'язку з пандемією 3. Девальвація національної валюти 4. Погіршення інвестиційної привабливості галузі 5. Поява нових конкурентів та використання ними засобів недобросовісної конкуренції
Соціальні фактори (S)	Технологічні фактори (T)
1. Збільшення попиту на пиво та слабоалкогольну продукцію 2. Високий рівень населення за межою бідності 3. Зменшення населення країни 4. Зміни в смаках споживачів	1. Швидкий науково-технічний прогрес 2. Посилення контролю за екологічністю підприємств 3. Початок контролю переробки використаної тари 4. Поява технологій для збільшення енергоефективності

Джерело: Складено та розроблено автором на основі даних ПАТ «Оболонь»

Отже, на основі досліджуваного матеріалу проведемо PEST-аналіз зовнішнього середовища ПАТ «Оболонь». PEST-аналіз є інструментом, що дозволяє оцінити вплив політичних, економічних, соціокультурних та технологічних факторів на діяльність підприємства (табл. 2.13).

Отже, варто зазначити що найбільш впливовими факторами є нестабільна політична ситуація в країні, збільшення попиту на пиво та слабоалкогольну продукцію, значне зменшення населення України, швидкий науково-технічний прогрес, поява технологій для збільшення енергоефективності.

Зведена таблиця PEST- аналізу ПАТ «Оболонь»

Зовнішні фактори	Вага фактору	Середня оцінка	Зважена оцінка
I. Можливості			
1. Налагодження політичної ситуації в країні;	0.12	3.8	0.25
2. Удосконалення систем управління якістю на підприємстві;	0.07	4	0.35
3. Дотримання міжнародних стандартів якості продукції;	0.07	4.6	0.35
4. Зменшення сприйняття корупції та недобросовісної конкуренції;	0.19	2.8	0.10
5. Підвищення мінімальної заробітної плати;	0.14	2.4	0.08
6. Збільшення попиту на пиво та слабоалкогольну продукцію;	0.13	3.6	0.37
7. Посилення контролю за екологічністю підприємств;	0.06	3.2	0.22
8. Початок контролю переробки використаної тари;	0.05	3.0	0.10
9. Розробка програм зменшення енергомісткості продукції;	0.17	2.8	0.29
Сума (можливостей)	1	max=5	2.11
II. Загрози			
1. Зміни законодавства в аспекті щодо оподаткування та ліцензування діяльності підприємства;	0.1	2.8	0.19
2. Збільшення рівня інфляції;	0.3	3	0.21
3. Світова криза у зв'язку з пандемією;	0.2	3.2	0.22
4. Погіршення інвестиційної привабливості галузі;	0.2	3.4	0.12
5. Поява нових конкурентів та використання ними засобів недобросовісної конкуренції.	0.2	2.6	0.1
Сума (загроз)	1	max=5	0.84

Джерело: Складено та розроблено автором на основі даних табл. 2.8.

Наступним етапом діагностики ефективності господарської діяльності підприємства, зокрема ПАТ "Оболонь", є характеристика конкурентних сил та визначення типу ринку. Цей етап виконується шляхом застосування моделі п'яти сил Майкла Портера.

Модель п'яти сил М. Портера допомагає виявити основні фактори, які впливають на конкуренцію в певній галузі та на підприємство (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Характеристика конкурентних сил та визначення типу ринку

Конкурентні сили	Фактор	Стан фактору	Оцінка фактору		
			1	2	3
1. Проникнення нових конкурентів	1.1 Рівень вхідного бар'єру	значна економія на масштабах збуту	X		
		високий рівень фінансових інвестицій		X	
		консерватизм існуючої системи постачання	X		
		низький ступінь диференціації продукції	X		
		необхідність залучення постійних покупців			X
	1.2 Реакція існуючих конкурентів	відсутність активної маркетингової політики			X
		низька інноваційна активність управлінського персоналу підприємства			X
слабке використання методів ведення конкурентної боротьби				X	
Середнє значення сили впливу проникнення нових конкурентів ($I_{пк}$)			2.50		
2. Поява товарів-замінників	2.1 Вплив товарів-замінників	перевагу отримує товар з нижчою ціною			X
		тенденція до реалізації дешевших та менш якісних товарів			X
		відсутність суттєвих розбіжностей в асортименті основних конкурентів			X
	2.2 Протизаконна імітація існуючих виробів	поява великої кількості товарів-замінників, отриманих в результаті дублювання відомих товарів, марок, товарних знаків фірмами Туреччини, Китаю тощо			X
Середнє значення сили впливу товарів-замінників ($I_{тз}$)			3.00		
3. Конкурентна сила покупців	3.1 Вплив покупців на кон'юнктурні позиції підприємства	високий ступінь організації споживачів;		X	
		великі можливості у виборі товарів-аналогів;		X	
		високий ступінь стандартизації продукції;			X
		висока мінливість смаків і вподобань споживачів по відношенню до товарів підприємства		X	
	3.2 Торгівельна сила споживачів	зростання рівня інформованості покупців про товари			X
		висока цінова еластичність товару			X
Середнє значення сили впливу покупців ($I_{пкк}$)			2.50		

Конкурентні сили	Фактор	Стан фактору	Оцінка фактору		
			1	2	3
4. Конкурентна сила постачальників	4.1 Вплив постачальників на конкурентну позицію підприємства	необмежені можливості підприємства у виборі постачальника	X		
		тенденція до скорочення тривалості господарських зв'язків		X	
		низька вартість переходу до іншого постачальника	X		
	4.2 Обмеження ресурсного потенціалу підприємства	відсутність власних оборотних коштів			X
		нестача складських приміщень			X
Середнє значення сили впливу постачальників ($I_{\text{пост}}$)			2.00		
5. Конкуренція між існуючими на ринку підприємствами	5.1 Ступінь інтенсивності конкуренції	узагальнений показник інтенсивності конкуренції;			X
		наявність великої кількості малих підприємств-конкурентів;			X
		сильними конкурентами є невеликі ринки;		X	
		незначний приріст попиту на товар підприємства			X
	5.2 Конкурентні позиції досліджуваних підприємств	вдале місце розташування фірми	X		
		відсутність дослідження конкурентів		X	
		досліджувані конкуренти фактично не мають сильних конкурентних переваг			X
Середнє значення сили впливу інтенсивності конкуренції між існуючими фірмами ($I_{\text{к}}$)			2.42		

Джерело: Складено та розроблено автором на основі даних ПАТ «Оболонь»

Насамперед, конкуренція на ринку складається з п'яти сил конкуренції, які визначені Майклом Портером. Розглянемо кожну з цих сил детальніше і їх вплив на господарську діяльність ПАТ «Оболонь»:

1. Суперництво між конкуруючими продавцями однієї галузі;
2. Спроби компаній з інших галузей залучити покупців даної галузі на бік своїх товарів-замінників;
3. Потенціал входження у галузі нових фірм;
4. Ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку поставників ресурсів;
5. Ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку покупців продукції.

Для оцінки впливу окремих факторів конкурентного середовища доцільно використовувати 3-х бальну шкалу: 1 бал – слабкий вплив, 2 бали – помірний вплив і 3 бали – сильний вплив. По кожній конкурентній силі підраховується середнє значення її впливу.

За результатами експертної оцінки конкурентних сил доцільно розрахувати коефіцієнт загального впливу конкурентного середовища на діяльність підприємства (формула 2.1.)

$$K_{\text{ВПЛИВУ}} = 0.2 * I_{\text{НК}} + 0.2 * I_{\text{ТЗ}} + 0.3 * I_{\text{ПОК}} + 0.1 * I_{\text{ПОСТ}} + I_{\text{К}} = \quad (2.1)$$

$$(0.2 * 2.50) + (0.2 * 3.00) + (0.3 * 2.50) + (0.1 * 2.00) + 2.42 = 4.47$$

Таким чином на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що значення коефіцієнту загального впливу більше 2.5, це свідчить про несприятливі умови для розвитку підприємства ринкову ситуацію з максимальним впливом конкурентних сил, що свідчить про тип ринку, близький до умов чистої конкуренції.

Отже проведемо загальну оцінку конкурентоспроможного стану ПАТ «Оболонь» з використанням SWOT-аналізу, що передбачає виявлення сильних і слабких сторін його внутрішнього середовища. У (табл. 2.15) параметри сильних і слабких сторін підприємства.

Таблиця 2.15.

Перелік сильних і слабких сторін складових внутрішнього середовища ПАТ «Оболонь» у 2021 р.

Складові внутрішнього середовища	Ефективність складових внутрішнього середовища					Важливість		
	Надто сильна	Сильна	Нейтральна	Слабка	Надто слабка	Висока	Середня	Низька
1. Маркетинг:								
1.1 Репутація організації і продуктів		+				+		
1.2 Ринкова частка			+			+		
1.3 Якість продуктів		+				+		
1.4 Виробничі витрати		+				+		
1.5 Ефективність просування					+	+		
1.6 Ефективність системи дистрибуції				+		+		

Продовження таблиці 2.15.

Складові внутрішнього середовища	Ефективність складових внутрішнього середовища					Важливість		
	Надто сильна	Сильна	Нейтральна	Слабка	Надто слабка	Висока	Середня	Низька
2. Фінанси:								
2.1 Рівень прибутковості				+		+		
2.2 Фінансова стабільність		+				+		
3. Виробництво:								
3.1 Рівень НДДКР й інновацій			+				+	
3.2 Можливості своєчасних поставок		+				+		
3.3 Стан основних фондів			+				+	
3.4 Резерви виробничих потужностей			+				+	
3.5 Використання сучасних технологій			+			+		
4. Організація і кадри:								
4.1 Підприємницька орієнтація				+		+		
4.2 Кваліфікація керівництва			+			+		
4.3 Кваліфікація персоналу			+				+	

Джерело: Складено та розроблено автором на основі даних ПАТ «Оболонь»

Таким чином на основі даних таблиці 2.15 «Перелік сильних і слабких сторін складових внутрішнього середовища підприємства» сформулюємо перелік сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз розвитку такого підприємства, як ПАТ «Оболонь» (табл. 2.16).

Таблиця 2.16.

Матриця SWOT-аналізу ПАТ «Оболонь» у 2021 р.

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Відносно низький рівень собівартості продукції; Висока якість продукції; Висока продуктивність праці виробничого персоналу; Енергоощадні технології; Високий рівень кваліфікації виробничого персоналу; Позитивна ділова репутація; Продукція має попит досить значний попит на ринку слабоалкогольних та безалкогольних напоїв;	Високі закупівельні ціни на сировину; Нестача деяких ключових навиків для ведення ефективної конкурентної боротьби; Невикористання елементів стимулювання збуту кінцевих споживачів – відсутня реклама; Нерозвинена система ринків збуту; Високий рівень енергоємності технології порівняно з конкурентами; Неефективне використання основних засобів;
Можливості (O)	Загрози (T)
Розробка системи дій для ведення ефективної конкурентної боротьби; Автоматизація системи управління; Активізація використання дослідницького потенціалу для розробки власних інновацій; Впровадження технологічних змін та освоєння нових видів продукції з метою обслуговування нових груп споживачів;	Втрата ринків збуту за рахунок агресивної політики конкурентів; Неможливість задоволення якісних змін у потребах і смаках споживачів; Послаблення конкурентних позицій на ринку через низькі темпи модернізації виробництва; Світова криза; Високий рівень інфляції;

Джерело: Складено та розроблено автором на основі даних ПАТ «Оболонь»

Таким чином, на основі проведених аналізів, можна зробити висновок, що використовуючи сильні ринкові позиції і конкурентні переваги, ПАТ «Оболонь» може увійти у нові сегменти ринку, обслуговувати додаткові групи споживачів; також, маючи значні виробничі потужності, ПАТ «Оболонь» може розширити виробництво.

Найбільшу увагу необхідно приділити слабкостям і загрозам компанії, аби вплив цих факторів не призвів до погіршення ситуації. На сьогоднішній день головною проблемою у макро та мікро середовищі є складна економічна ситуація в країні.

Висновки до розділу 2

Зокрема, можливо очікувати, що ПАТ Оболонь продовжить свою діяльність на ринку алкогольних напоїв, залучатиме нових клієнтів та розширюватиме свою асортиментну лінійку. Крім того, можливо збільшення інвестицій у розвиток нових технологій та підвищення ефективності виробництва.

Проте, необхідно враховувати ризики, які можуть вплинути на розвиток підприємства, такі як зміна законодавства, конкуренція на ринку, економічна нестабільність та інші фактори. Тому, ПАТ Оболонь повинно продовжувати активно працювати над своєю стратегією та реагувати на зміни в економічному середовищі.

Характеризуючи фінансовий стан підприємства, можна зробити висновок, що діяльність підприємства ПАТ «Оболонь» досить на сталому рівні, та вона працює в правильному напрямку. Оскільки більшість показників ефективності мають зростаючу тенденцію і показують, що компанія працює із значним успіхом.

Можна зазначити, що компанія вибрала стратегію збільшення обсягів виробництва, що в свою чергу зменшило витрати на виробництво і як результат чистий прибуток збільшився, але через нестабільну ситуацію в світі

та особливо в країні, підприємство почало зазнавати збитків. Але за рахунок швидкого відновлення виробництва підприємство має змогу вийти на новий рівень. Також за рахунок виходу багатьох міжнародних конкурентів з Українського ринку, ПАТ «Оболонь» зайняв досить значну частку на ринку українських безалкогольних напоїв.

Проаналізувавши показники фінансової діяльності підприємства, побачили, що дана компаніє є одним з лідерів на ринку але має хибну стратегію управління для того, щоб досягати ефективних результатів.

Отже для покращення конкурентоспроможності ефективного функціонування підприємства, слід не нехтувати підвищенням рівня технологій, раціоналізації використання фінансових ресурсів та масштабування виробничого сектору підприємства ПАТ «Оболонь».

Найбільшу увагу необхідно приділити слабкостям і загрозам компанії, аби вплив цих факторів не призвів до погіршення ситуації. На сьогоднішній день головною проблемою у макро та мікро середовищі є складна економічна ситуація в країні.

З одного боку, кризові умови та нестабільність в економіці можуть знизити споживчі можливості населення та зменшити попит на деякі категорії товарів, включаючи напої. З іншого боку, зміна політичної ситуації можуть призвести до зміни обсягів експорту та імпорту напоїв.

Наразі ПАТ «Оболонь» у 2023 році займає досить лідерську позицію на ринку надивлячись на військовий стан у країні. Через припинення діяльності більшості міжнародних виробників напоїв, ПАТ «Оболонь» взяла ініціативу у свої руки і наразі займають значну частку на ринку напоїв.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОБОЛОНЬ»

3.1. Заходи та рекомендації з покращення ефективності господарської діяльності підприємства

Покращення ефективності господарської діяльності підприємства та інвестиційної привабливості підприємства – це ключові фактори успішного розвитку компанії та залучення більшої кількості інвесторів. Пропоную ознайомитися зі способами покращити ефективність проекту на прикладі господарської діяльності ПАТ «Оболонь».

Заходи та рекомендації з покращення ефективності проекту та господарської діяльності підприємства за рахунок впровадження проекту розвитку можуть бути різноманітними і залежати від конкретної ситуації та особливостей підприємства. Однак, нижче наведені загальні заходи та рекомендації, які можуть сприяти покращенню ефективності проекту та господарської діяльності (табл. 3.7).

1. **Раціоналізація процесів:** Необхідно всі етапи процесу виконання проекту та господарської діяльності підприємства. Ідентифікуйте можливість оптимізувати процеси, зменшити зайві витрати, скоротити час виконання робіт та підвищити продуктивність. Впровадження автоматизації, вдосконалення ланцюжків постачання та оптимізація внутрішніх процесів можуть позитивно позначитися на ефективності проекту.

2. **Використання новітніх технологій:** Розглянути можливість впровадження новітніх технологій та інновацій у проект та господарську діяльність. Наприклад, використання хмарних обчислень, інтернету речей, штучного інтелекту чи автоматизованих систем можуть допомогти підвищити ефективність, знизити витрати та поліпшити якість продукту або послуги.

3. **Управління ризиками:** Провести комплексний аналіз ризиків, пов'язаних з проектом та господарською діяльністю, та розробіть стратегію управління ризиками. Визначте можливі негативні сценарії та способи зменшення їх впливу на проект. Запровадження системи моніторингу та контролю ризиків допоможе забезпечити стабільність та успішність проекту.

4. **Розвиток персоналу:** Інвестувати в навчання та розвиток персоналу, який займається проектом та веде господарську діяльність. Забезпечення команди кваліфікованими співробітниками, які мають необхідні знання та навички, може позитивно позначитися на результативності проекту. Впровадження системи мотивації та стимулювання працівників також може сприяти покращенню продуктивності та ефективності.

5. **Взаємодія зі зацікавленими сторонами:** Забезпечити відкриту та ефективну комунікацію з усіма зацікавленими сторонами проекту, включаючи клієнтів, постачальників, партнерів та співробітників. Враховуйте їхні потреби та вимоги, встановлюйте діалог та співпрацю для досягнення спільних цілей.

6. **Моніторинг та оцінка:** Встановити систему моніторингу та оцінки проекту та господарської діяльності. Регулярно аналізуйте ключові показники продуктивності, фінансові результати та виконання поставлених цілей. Застосовуйте ці дані для вдосконалення проекту та прийняття вчасних корективних заходів [25].

Загальна мета заходів та рекомендацій з покращення ефективності проекту та господарської діяльності полягає в досягненні оптимальних результатів, зниженні витрат, підвищенні якості та конкурентоспроможності. Процес впровадження проекту розвитку вимагає постійного вдосконалення та пристосування до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства [18].

Отже, щоб покращити ефективність господарської діяльності та інвестиційну привабливість ПАТ Оболонь, рекомендую виконати наступні кроки:

1. Покращити фінансовий стан компанії: знизити борг, покращити ліквідність, збільшити прибутковість, підвищити рентабельність. Це допоможе залучати інвестиції за більш вигідними умовами.

2. Розробити іміджеву стратегію: встановити якісні стандарти якості продукції та послуг, створити унікальний бренд, підвищити рівень інформаційної підтримки. Це забезпечить більш високу конкурентоспроможність компанії та залучення нових клієнтів.

3. Розвивати нові напрямки діяльності: запроваджувати інноваційні технології, розширювати асортимент продукції та послуг, здійснювати маркетингові дослідження ринку. Це дозволить розширити ринки збуту та залучати нових клієнтів.

4. Відкрити нові ринки: дослідити можливості вступу на нові ринки, налагодити співпрацю з іноземними партнерами та інвесторами. Це дозволить збільшити обсяги продажів та прибутку компанії.

5. Підвищити ефективність управління: вдосконалити систему управління компанією, оптимізувати бізнес-процеси, забезпечити високу мотивацію персоналу. Це допоможе зменшити витрати та збільшити продуктивність, що позитивно позначиться на фінансових показниках компанії [29].

Ці кроки допоможуть покращити ефективність господарської діяльності та підвищити інвестиційну привабливість ПАТ Оболонь та залучати інвестиції для подальшого розвитку компанії. Окрім цього, рекомендується враховувати також наступні аспекти:

1. Запровадити корпоративну соціальну відповідальність: розвивати співпрацю з громадськими організаціями, здійснювати благодійність, враховувати вплив діяльності на навколишнє середовище та соціальну сферу. Це збільшить довіру до компанії з боку громадськості та забезпечить позитивний імідж.

2. Розширювати мережу партнерів та дистриб'юторів: налагодити співпрацю з великими мережами супермаркетів, ресторанів, магазинів,

залізничних компаній тощо. Це дозволить збільшити обсяги продажів та залучати нових клієнтів.

3. Підвищувати кваліфікацію персоналу: забезпечувати навчання та розвиток співробітників, створювати мотиваційні програми, привертати талановитих фахівців. Це дозволить підвищити якість роботи компанії та її конкурентоспроможність.

4. Здійснювати відкрите комунікування з інвесторами: забезпечувати інформування про фінансові результати, плани на майбутнє, стратегії розвитку компанії. Це дозволить підтримувати довіру інвесторів та залучати нові інвестиції.

5. Використовувати сучасні технології: запроваджувати цифрові рішення, використовувати штучний інтелект для аналізу даних та підвищення ефективності роботи. Це дозволить знизити витрати на виробництво та оптимізувати процеси управління, що збільшить прибутковість компанії.

6. Залучати зовнішніх експертів: співпрацювати з консультантами та експертами у галузі фінансів, маркетингу, розвитку бізнесу та інших сферах. Це дозволить отримувати професійну підтримку та поради від кваліфікованих фахівців.

7. Розвивати нові продукти та послуги: аналізувати ринок та споживацькі потреби, запроваджувати нові продукти та послуги, що відповідають потребам клієнтів та забезпечать збільшення обсягів продажів.

8. Удосконалювати виробничі процеси: впроваджувати нові технології та інноваційні рішення, що дозволять знизити витрати на виробництво та збільшити продуктивність роботи.

9. Дотримуватися прозорості та відкритості в діяльності: забезпечувати відкрите інформування про діяльність компанії, здійснювати дії відповідно до законодавства та етичних стандартів [30].

Виконання цих рекомендацій допоможе підвищити ефективність господарської діяльності підприємства та інвестиційну привабливість ПАТ

Оболонь, збільшити обсяги продажів та прибутковість компанії, а також залучати нові інвестиції для подальшого розвитку.

Впровадження проекту розвитку може стати суттєвим кроком у покращенні ефективності проекту та господарської діяльності підприємства. Заходи та рекомендації, які були розглянуті, спрямовані на оптимізацію процесів, використання новітніх технологій, управління ризиками, розвиток персоналу, взаємодію зі зацікавленими сторонами та моніторинг та оцінку результатів.

Ці заходи можуть призвести до покращення продуктивності, зниження витрат, поліпшення якості продукту або послуги, підвищення конкурентоспроможності та досягнення більш стабільних та успішних результатів.

Застосування цих заходів вимагає активної участі керівництва та співробітників, а також постійного вдосконалення та адаптації до змін. Впровадження проекту розвитку має бути стратегічною ініціативою, яка вирішує актуальні проблеми та сприяє довгостроковому успіху підприємства.

В цілому, заходи та рекомендації, спрямовані на покращення ефективності проекту та господарської діяльності за рахунок впровадження проекту розвитку, можуть допомогти підприємству досягти більш високих показників продуктивності, прибутковості та стабільності у сучасних економічних умовах.

3.2. Загальний аналіз напрямків підвищення ефективності господарської діяльності та впровадження інвестиційного проекту розвитку

Оцінка підприємства та впровадження заходів розвитку залежить від багатьох факторів, включаючи ефективність управління, фінансову стійкість, конкурентоспроможність на ринку та потенціал для зростання. Впровадження

проекту розвитку може значно покращити стан підприємства, розширити його ринкові можливості і забезпечити довгостроковий успіх.

В сучасних умовах самофінансування підприємства, оцінка ефективності господарської діяльності стає ключовим практичним питанням. Господарська діяльність і її ефективність є важливими складовими успіху підприємства, оскільки вона впливає на ритмічність та результативність його роботи.

В сучасному господарюванні підвищення ефективності та якості всіх ланок виробництва є основою економічної політики. Виробництво має бути проведене економно, досягаючи економічного ефекту при мінімальних матеріальних, працездатних та фінансових витратах.

Одним з ключових аспектів оцінки підприємства є аналіз його фінансових показників, таких як прибутковість, рентабельність, ліквідність та задіяність капіталу. Крім того, дослідження ринкової позиції підприємства, включаючи аналіз конкурентів, споживчих потреб і тенденцій ринку, може дати уявлення про його потенційні можливості для розвитку.

Насамперед, існує багато методів, які можуть підвищити ефективність господарської діяльності підприємства. Розглянемо декілька з них.

1. Аналіз та оптимізація бізнес-процесів: Цей метод включає вивчення та оцінку всіх бізнес-процесів внутрішньої структури підприємства з метою виявлення недоліків, зайвих витрат часу та ресурсів, а також можливостей для поліпшення. Після аналізу можна впроваджувати заходи з оптимізації процесів шляхом впровадження автоматизації, вдосконалення організаційної структури тощо.

2. Використання технологій інформаційних систем: Впровадження сучасних технологій інформаційних систем може значно підвищити ефективність діяльності підприємства. Наприклад, впровадження ERP-системи (Enterprise Resource Planning) дозволяє інтегрувати всі процеси підприємства в одну систему, що сприяє оптимізації управління ресурсами, плануванню виробництва та контролю над фінансовою діяльністю.

3. Вдосконалення ланцюжка постачання: Оптимізація ланцюжка постачання може допомогти знизити витрати та підвищити ефективність виробництва. Це включає в себе пошук нових постачальників з оптимальними цінами, покращення процесів замовлення та постачання, використання систем прогнозування попиту та управління запасами.

4. Маркетингові дослідження та стратегії: Вивчення ринку та поведінки споживачів дозволяє підприємству адаптуватися до змінних умов та побудувати ефективні маркетингові стратегії. Дослідження ринку може допомогти виявити нові сегменти або потенційних клієнтів, а також зрозуміти потреби та очікування споживачів.

5. Впровадження проекту розвитку: Впровадження проекту розвитку – це процес виконання запланованих дій для досягнення мети проекту і здійснення розвитку підприємства. Включає підготовку, виконання та контроль за проектом [27].

В нашому випадку напрямком підвищення господарської діяльності ПАТ «Оболонь» буде саме впровадження проекту розвитку.

Отже, впровадження проекту розвитку може включати такі заходи, як розширення продуктової лінійки, введення нових технологій, розвиток нових ринків або покращення виробничих процесів. Ці заходи можуть призвести до збільшення обсягу продажів, підвищення конкурентоспроможності і покращення репутації підприємства.

Важливим етапом впровадження проекту розвитку є ретельне планування і управління ресурсами. Це включає визначення мети проекту, складання графіка реалізації, виділення необхідних фінансових та людських ресурсів, а також контроль за виконанням проектних завдань.

Успішність впровадження проекту розвитку може бути оцінена за допомогою різних критеріїв, таких як зростання обсягу продажів, підвищення прибутковості, розширення ринкової частки або покращення клієнтського задоволення. Оцінка результатів проекту дозволяє з'ясувати, наскільки

успішно були досягнуті поставлені цілі і які коригуючі заходи можуть бути вжиті для подальшого розвитку підприємства.

Впровадження проекту розвитку може мати значний вплив на підприємство, забезпечуючи зростання його конкурентної переваги, розширення ринкових можливостей і зміцнення позицій на ринку. Це може створити сприятливі умови для подальшого розвитку і забезпечити успішну майбутню діяльність підприємства.

На першому етапі оцінки інвестиційної привабливості філії, проведемо аналіз її фінансового стану на основі використання п'яти груп коефіцієнтів, а саме майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності підприємства, прибутковості підприємства та ділової активності. Для початка проаналізуємо динаміку основних результатів діяльності підприємства (Додаток Л).

Розрахунок основних фінансово – економічних показників ПАТ «Оболонь» показали, що діяльність підприємства впродовж періоду дослідження була прибутковою. Про це свідчить збільшення чистого доходу від реалізації продукції у 2021 році на 171102 тис. грн., в порівнянні з 2020.

В порівнянні з 2020 роком, собівартість реалізованої продукції збільшилась на 807354 тис. грн.

Валюта балансу та власний капітал зменшились відповідно на 191230 тис. грн. та 469435 тис. грн. Все це вказує на погіршення якості балансу.

Власні оборотні кошти в 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшились на 9.09 %, що у свою чергу, говорить про здатність компанії забезпечувати безперебійну діяльність за рахунок фінансових ресурсів.

У підприємства відсутня дебіторська та кредиторська заборгованість.

Відповідно до отриманих результатів на ПАТ «Оболонь» спостерігається зростання виробничо-фінансових показників її діяльності, що у свою чергу свідчить про збільшення обсягів робіт, що виконує підприємство та які були вдало реалізовані у звітних періодах. Проте, спостерігається негативна тенденція зростання показників витрат даного підприємства, хоча в цілому вони не впливають на загальну тенденцію зростання виробництва ПАТ

«Оболонь». Отже, ПАТ «Оболонь» був прибутковим у період з 2019 по 2020 рік, але з наступного року зазнав збитків розміром у 130821 тис. грн.

Наступним нашим кроком буде розрахунок інтегрального показника ефективності господарської діяльності ПАТ «Оболонь» на основі фінансового стану підприємства за 2021 рік. Для розрахунку інтегрального показника фінансового стану підприємства необхідно спочатку розрахувати блочні інтегральні коефіцієнти для кожної групи показників.

З цією метою ми спочатку розрахуємо нормований одиничний показник фінансового стану шляхом знаходження частки розраховано показника та його нормативного значення. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Розрахунок блочних інтегральних оцінок для груп фінансових показників

Показник	Рі нормативне	Рі	К _і
I. Показники майнового стану			
1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0.2	0.66	3.31
2. Коефіцієнт придатності основних засобів	0.5	0.34	0.68
3. Коефіцієнт оновлення	0.1	0.30	3.04
4. Коефіцієнт вибуття	0.1	0.66	6.60
5. Частка основних засобів в активах	-	0.71	-
6. Коефіцієнт мобільності активів	-	0.39	-
Блочний інтегральний показник (К_б)			13.63
II. Показники фінансової стійкості підприємства			
1. Коефіцієнт автономії	0.5	0.44	0.88
2. Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	1	1.16	1.16
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0.6	2.38	3.97
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0.5	0.75	1.50
5. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0.1	1.61	16.13
Блочний інтегральний показник (К_б)			23.65
III. Показники ліквідності підприємства			
1. Коефіцієнт покриття	1.5	0.44	0.29
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0.6	0.27	0.46
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.2	0.013	0.07
Блочний інтегральний показник (К_б)			0.82

Показник	Рі нормативне	Рі	Кі
IV. Показники прибутковості підприємства			
1.Рентабельність капіталу	0.14	0.06	0.41
2. Рентабельність власного капіталу	0.2	0.13	0.65
3. Рентабельність реалізованої продукції	1	0.06	0.06
Блочний інтегральний показник (Кб)			1.12
V. Показники ділової активності підприємства			
1. Коефіцієнт оборотності активів	0.3	0.06	0.19
2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3	2.00	0.67
3. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2	3.26	1.63
4. Коефіцієнт оборотності запасів	8	4.74	0.59
5. Віддача основних засобів	3	1.32	0.44
6. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	8	2.13	0.27
Блочний інтегральний показник (Кб)			3.79

Джерело: Складено та розроблено автором на основі даних ПАТ «Оболонь»

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості. Бачимо, що коефіцієнт зносу на 2021 рік становив 0.66 при нормі 0.2. Значення даного показника має погану тенденцію, адже його значення збільшується.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує, що у 2021 році 0.34 частина від основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності. За роками спостерігається тенденція спадання значення даного коефіцієнта свідчить про зношеність основних засобів.

Коефіцієнт оновлення зі значенням у 2021 році показує, що частка від наявних на кінець звітного періоду, яку становлять нові основні засоби становить 0.3.

Коефіцієнт вибуття показує, що у 2021 році частина основних засобів, яка вибула за звітний період становить 0.66. Спостерігається зменшення даного показника за роками.

Частка основних засобів в активах залишається майже незмінною та не має тенденції до зменшення, що свідчить про стабільний обсяг виробництва.

Коефіцієнт мобільності активів характеризує рівень мобільності активів підприємства, його підвищення свідчить про те, що компанія має більш ліквідні активи, які можуть бути швидко перетворені на готівку. В нашому випадку коефіцієнт мобільності активів становить 0.39 у 2021 році, це свідчить про повільне перетворення ліквідних активів на готівку.

Отже основні показники фінансової стійкості підприємства представлені в (табл. 3.1).

Коефіцієнт автономії показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Значення у 2021 році більше за нормативне значення на 0.06, що говорить про задовільне значення даного коефіцієнта.

Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів показує, скільки одиниць власних коштів припадає на кожну одиницю позикових і залучених. У 2021 році коефіцієнт більше нормативного значення (>1) і склав 1.16.

Коефіцієнт фінансової стійкості показує, що у 2021 році частка від загальної частини активів, що підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі становить 2.38. На основі аналізу цього показника, можна сказати що фінансова стійкість ПАТ «Оболонь» досить сильна.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, що у 2021 році тільки 0.75 частина від власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами показує, що рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів у 2021 році становить 1.61.

Основні показники ліквідності підприємства представлені в (табл. 3.1). Коефіцієнт покриття показує недостатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань, адже значення даного коефіцієнта за роками менше за його нормативне значення (1.5 – 2.5).

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, що платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами за аналізованим роком в нормі. В нашому випадку цей показник становив 0.27 при нормі (0.6 – 0.8).

Таким чином можна перейти до наступного питання, а саме основні показники прибутковості підприємства (табл. 3.1).

Рентабельність капіталу свідчить про ефективність використання всього майна підприємства. За роками не спостерігається тенденції зростання чи зменшення значення даного коефіцієнта. У 2021 році він становить 0.06.

Рентабельність власного капіталу показує ефективність використання власного капіталу. За роками не спостерігається тенденції зростання чи зменшення значення даного коефіцієнта. У 2021 році він становить 0.013.

Рентабельність реалізованої продукції показує ефективність виробництва і реалізації продукції підприємства. У 2021 році він становить 0.06. Спостерігається тенденція зменшення значення даного коефіцієнта, що свідчить про спад ефективності даного виробництва.

Основні показники ділової активності підприємства представлені в (табл. 3.1).

Коефіцієнт оборотності активів показує ефективність використання підприємством усіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерел їх залучення. У 2021 році він становить 0.06. За роками спостерігається тенденція зменшення значення даного коефіцієнта, що свідчить про зменшення ефективності використання підприємством усіх його ресурсів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, що у 2021 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості близький к нормативному значенні. За роками не спостерігається тенденції зростання чи зменшення значення даного коефіцієнта.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, що

аналізується, в даному випадку на ПАТ «Оболонь» цей показник становить більше норми, а саме 3.26 при нормі 2.00.

Коефіцієнт оборотності запасів показує, що у 2021 році запаси обертаються з частотою 1.32 для забезпечення поточного обсягу продажу. За роками спостерігається тенденція зменшення значення даного коефіцієнта.

Віддача характеризує ефективність використання основних засобів і показує скільки отримано виручки на одиницю вкладених основних засобів. У 2021 році він становить 1.32. За даним показником не спостерігається тенденції зростання чи зменшення значення даного коефіцієнта.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує ефективність використання власного капіталу підприємства. У 2019 році він становить 2.13.

Отже ми розрахували підсумкові блочні оцінки по кожним групам фінансових показників з урахуванням однакової ваги одиничних показників по кожній групі.

Тепер перед нами постало питання визначення питомої ваги для кожної групи показників. Припустимо, що ми інвестори, тому визначмо дані значення з урахуванням нашого інтересу щодо діяльності підприємства (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Визначення питомої ваги для кожної групи фінансових показників

Група показників	Питома вага β
1. Показники майнового стану	0.1
2. Показники фінансової стійкості підприємства	0.15
3. Показники ліквідності підприємства	0.25
4. Показники прибутковості підприємства	0.4
5. Показники ділової активності підприємства	0.1

Джерело: Складено та розроблено автором на основі теоретичної інформації.

Таким чином розрахуємо інтегральний показник фінансового стану ПАТ «Оболонь» (формула 3.1).

$$K_k = 13.63 \times 0.1 + 23.65 \times 0.15 + 0.82 \times 0.25 + 1.12 \times 0.4 + 3.79 \times 0.1 = 5.94 \quad (3.1)$$

Насамперед, слід зазначити, що нормативного значення інтегрального показника фінансового стану не існує, оскільки воно може змінюватись

залежно від галузі, ринку та інших факторів. Однак, часто оцінюється в діапазоні від 0 до 1, де значення 1 вказує на ідеальний фінансовий стан підприємства, а значення 0 вказує на те, що підприємство знаходиться у критичному фінансовому стані. Зазвичай, підприємства, які мають значення ПФС в діапазоні 0.5-0.7 вважаються фінансово стабільними.

В нашому випадку розрахований інтегральний показник має високе значення, адже блочний інтегральний показник за показниками фінансової стійкості підприємства та майнового стану становить дуже високе значення, що говорить про повільний оборот її коштів.

Іншими словами спостерігається неефективне використання ресурсів, а це у майбутньому може негативно вплинути на рівень прибутковості підприємства. Аналіз фінансово-господарської діяльності ПАТ «Оболонь» за сукупністю коефіцієнтів за 2021 рік свідчить про покращення значень коефіцієнтів.

3.3 Проведення аналізу ефективності впровадження проекту розвитку

У сучасних економічних умовах проведення аналізу чутливості та ефективності проекту є надзвичайно важливим для успішного управління бізнесом. Цей аналіз допомагає оцінити вплив змінних факторів і умов на фінансові показники проекту, а також визначити його стійкість до змін.

Аналіз чутливості враховує вплив зміни окремих факторів на ключові показники проекту, такі як обсяг продажів, прибуток, рентабельність чи навіть вартість виконання проекту. Цей аналіз дає змогу визначити, які фактори є найбільш важливими для успіху проекту та наскільки вразливим є проект до їх зміни. Він допомагає ідентифікувати критичні ризики та можливості, а також розробити стратегії управління цими ризиками.

Ефективність проекту оцінюється з точки зору досягнення поставлених цілей та оптимального використання ресурсів, включаючи фінансові, людські та матеріальні ресурси. В сучасних економічних умовах ефективність проекту особливо важлива, оскільки підприємства стикаються зі зростаючою конкуренцією, змінами на ринку, швидкими технологічними змінами та іншими викликами. Аналіз ефективності допомагає визначити, наскільки успішно проект відповідає вимогам ринку і забезпечує відповідний рівень доходності та стабільність.

Сучасні економічні умови характеризуються великою кількістю невизначеності та змін, тому аналіз чутливості та ефективності проекту виконується з використанням різних сценаріїв та моделей. Це дозволяє оцінити вплив різних економічних, фінансових та соціальних факторів на результати проекту. Крім того, врахування ризиків та невизначеності допомагає приймати більш обґрунтовані рішення та розробляти стратегії управління ризиками.

Аналіз чутливості та ефективності проекту може включати в себе використання методів, таких як сценарний аналіз, чутливість до змін критичних факторів, моделювання фінансових потоків, розрахунків показників рентабельності та використання інших інструментів оцінки. Він дозволяє зробити об'єктивну оцінку проекту та прийняти рішення щодо його подальшого розвитку та впровадження.

Розглянемо більш детально процес проведення аналізу чутливості та ефективності проекту в сучасних економічних умовах.

1. Визначення факторів: Першим кроком є ідентифікація факторів, які можуть впливати на проект. Це можуть бути економічні чинники, такі як зміна вартості сировинних матеріалів або процентна ставка, політичні та регуляторні ризики, зміни в попиті на ринку або технологічні зміни. Важливо виявити ті фактори, які мають найбільший потенційний вплив на проект.

2. Сценарний аналіз: Для кожного ідентифікованого фактору проводяться аналіз різних сценаріїв. Це означає розгляд різних можливих

варіантів розвитку фактору, наприклад, оптимістичного, песимістичного та базового сценаріїв. Для кожного сценарію розраховуються фінансові показники проекту.

3. Чутливість до змін: Чутливість проекту до змін кожного фактору оцінюється шляхом визначення впливу зміни величини фактору на фінансові показники проекту. Це може бути виражено в відсотках або в абсолютних значеннях. Чим більше зміна фактору впливає на фінансові показники, тим більш чутливий є проект до цього фактору.

4. Моделювання фінансових потоків: Для оцінки ефективності проекту враховуються фінансові потоки, такі як витрати, доходи та чистий прибуток. Шляхом моделювання фінансових потоків на основі різних сценаріїв та чутливості до змін факторів можна отримати оцінку фінансової стійкості та ефективності проекту.

5. Розрахунок показників рентабельності: Одним з ключових елементів аналізу ефективності є розрахунок показників рентабельності, таких як внутрішня норма доходності (IRR), період окупності (Payback Period), чиста поточна вартість (NPV) тощо. Ці показники дозволяють оцінити доцільність і прибутковість проекту, порівняти його з іншими альтернативами та прийняти обґрунтоване рішення.

6. Управління ризиками: Аналіз чутливості також допомагає визначити критичні ризики та розробити стратегії управління ними. Це може включати застосування заходів з мінімізації ризику, створення резервних планів або укладення угод про захист від ризику.

У сучасних економічних умовах, коли ринкові умови та фактори впливу швидко змінюються, проведення аналізу чутливості та ефективності проекту стає важливим інструментом для прийняття обґрунтованих рішень та забезпечення стабільності та успішності проектів у динамічному бізнес-середовищі.

Для ефективного функціонування економіки в сучасних умовах необхідно розвивати конкуренцію і підвищувати конкурентоспроможність

виробництва. Це можна зробити більш ефективним за рахунок розробки проекту розвитку та обґрунтування ідеї та основних параметрів проекту ПАТ «Оболонь».

Основною ідеєю проекту для ПАТ «Оболонь» є збільшення виробничих потужностей підприємства та збільшення обсягів виробництва за рахунок придбання та введення в експлуатацію автоматичної лінії для виробництва слабкої ланки виробництва, а саме нових типів безалкогольних напоїв. Планується придбання автоматизованої лінії «Arista» з максимальною виробничою потужністю 12000 од./год. та обладнанням лінії (карусельного типу) від «МелітопольПродмаш» для кінцевого розливу у пляшки, пакування та маркування продукції.

В нашому випадку, як вже згадували у вищенаведеному тексті, об'єктом розроблення проекту є саме підприємство ПАТ «Оболонь» яке знаходиться у місті Київ на вулиці Богатирська 3. Виходячи з попередньо наведеної інформації можна визначитися, що форма власності аналізованого підприємства «Оболонь» є ПАТ – Приватна власність Акціонерне Товариство. ПАТ «Оболонь» – корпорація з виробництва пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв, мінеральної води.

1. Основні цілі реалізації проекту складаються з:
  - збільшення виробничих потужностей ПАТ «Оболонь»;
  - збільшення обсягів та різноманіття виробництва та реалізації слабоалкогольних напоїв;
  - збільшення частки ринку на ринку слабоалкогольних напоїв;
  - підвищення конкурентоспроможності на ринку слабоалкогольних напоїв;
  - збільшення доходів від реалізації продукції.
2. Основні етапи проекту складаються з:
  - проектно-конструкторські роботи;
  - придбання та транспортування обладнання;
  - монтажні роботи;

- розробка та впровадження нових типів слабоалкогольних напоїв;
- пусконаладжувальні роботи;
- навчання персоналу та інструктаж осіб, відповідальних за експлуатацію обладнання;
- виробництво пробної партії слабоалкогольних напоїв;
- організація та планування масового виробництва.

Впровадження лінії розливу у господарській діяльності ПАТ "Оболонь" є інвестиційним проектом, спрямованим на розширення виробничих можливостей компанії та оптимізацію процесу розливу продукції. Основна ідея полягає у встановленні автоматизованої лінії розливу, яка забезпечуватиме швидкий та ефективний процес фасування напоїв.

Для зручності було складено таблицю загальної інформації про інвестиційний проект впровадження лінії розливу на прикладі господарської діяльності ПАТ «Оболонь» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Загальна інформація інвестиційного проекту щодо впровадженню лінії розливу у діяльність підприємства ПАТ «Оболонь»

Показники	Значення
1. Попередня планова тривалість проекту, років	5
2.1 Ціна лінії розливу «Arista» , тис. грн.	12222
2.2 Ціна автономної лінії маркування та пакування, тис. грн.	2202
2.2 Транспортні витрати, тис. грн.	1222
2.3 Витрати на монтажні роботи (шеф-монтаж)	777
Разом витрати інвестиційного проекту впровадження лінії розливу, тис. грн.	16423

Джерело: Складено та розроблено автором на основі аналітичної інформації.

Доходи від реалізації проекту: річний дохід від експлуатації лінії при середньорічному рівні завантаженості лінії 55% очікується 76367 тис. грн.

Очікуваний рівень собівартості реалізованої продукції, виготовленої на новій лінії планується на рівні 57231 тис. грн. (в т.ч. амортизаційні відрахування). Таким чином, очікуваний річний валовий прибуток від експлуатації лінії становитиме 19136 тис. грн.

Припустимо, що підприємство ПАТ «Оболонь» аналізує чотири варіанти інвестиційних проектів, що вимагають однакових початкових капіталовкладень 16 млн грн. Потрібно оцінити (проаналізувати) кожний із них і обрати найкращий (табл. 3.4). Також слід зазначити, що середньозважена вартість інвестованого капіталу 25% річних.

Таблиця 3.4

Прогнозовані грошові потоки, тис. грн ПАТ «Оболонь»

Рік	Проект 1	Проект 2	Проект 3	Проект 4
0	-16000	-16000	-16000	-16000
1	0	1500	11200	11400
2	1500	11500	11800	14400
3	11200	12500	12000	12400
4	16000	13000	12400	11200
5	15000	13600	13000	1900

Джерело: Складено та розроблено автором на основі теоретичної інформації.

Отже розглянуто 4 проекту впровадження нової лінії розливу безалкогольних напоїв, які відрізняються сумою грошових потоків. Насамперед, сума грошових потоків кожного підприємства відрізняється за рахунок складу інвестицій. Отже розподіл інвестицій на різні складові може вплинути на загальну суму. Наприклад, проект може включати капітальні вкладення, операційні витрати, інвестиції в маркетинг або дослідження та розвиток. Кожна складова може мати власні витрати, які додаються для визначення загальної суми.

Таким чином перейдемо до розрахункової частини аналізу ефективності реалізації проекту на ПАТ «Оболонь». При одноразових початкових інвестиціях NPV розраховуються (формула 3.2).

$$NPV = \sum_1^n \frac{1P_t}{(1+r)^n} - IC \quad (3.2)$$

При одноразових початкових інвестиціях PI розраховуються за (формулою 3.3).

$$PI = \sum_1^n \frac{1P_t}{(1+r)^n} \div IC \quad (3.3)$$

Для визначення IRR використовується (формула 3.4).

$$IRR = r_1 + \frac{NPV(r_1)}{NPV(r_1) - NPV(r_2)} \times (r_2 - r_1) \quad (3.4)$$

На основі цієї інформації проведемо наступні розрахунки інвестиційної привабливості ПАТ «Оболонь» та отримаємо результати (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Результати ефективності реалізації проектів ПАТ «Оболонь»

NPV	2163.20	8741.25	15994.88	13894.91
PI	1.14	1.55	2.00	1.87
IRR	19.95	19.00	19.00	24.98
PP	3.21	2.27	1.47	1.21
DPP	4.56	3.04	1.25	1.63

Джерело: Складено та розроблено автором на основі теоретичної інформації.

Таким чином, на основі проведеного аналізу ефективності реалізації проектів ПАТ «Оболонь», дозволяє зробити такі висновки:

1. Найкращий показник NPV (15994.88 тис. грн.) належить проекту 3. Це означає, що прийняття цього проекту обіцяє найбільший приріст капіталу.

2. Четвертий інвестиційний проект має найбільший показник прибутковості PI (1.87). Або ж приведена сума грошових потоків на 87% перевищує величину початково вкладеного капіталу.

3. Найбільшу величину показника IRR (24.98%) має четвертий проект. Це означає найменший рівень ризику та характеризує максимально прийнятний відносний рівень витрат, які можуть бути здійснені при реалізації даного проекту. Значення IRR показує верхню межу допустимого рівня дисконтної ставки, перевищення якої робить проект збитковим.

4. Найменший термін окупності PP (1.21 роки) або DPP (1.63 року) – у четвертого проекту. Він показує тривалість періоду від дати початку реалізації проекту, протягом якого відбувається повне відшкодування інвестицій. Тобто, проект 4 є найбільш прийнятним для інвесторів, які очікують якомога швидше повернути свої кошти (наприклад, портфельні інвестори).

Отже характеризуючи ефективність підприємства, можна зробити висновок, що ефективність господарської діяльності підприємства ПАТ «Оболонь» досить на сталому рівні. Оскільки більшість показників ефективності мають незначну зростаючу тенденцію. Підприємству слід запровадити новий напрямок підвищення ефективності діяльності

підприємства, а саме за рахунок діагностики ефективності господарської діяльності та впровадження розглянутого інвестиційного проекту.

Який дасть змогу збільшити виробничі потужності та впровадити нові види продукції, які замінять міжнародних конкурентів які в свій час вийшли з українського ринку напоїв.

Впровадження лінії розливу в господарській діяльності ПАТ «Оболонь» має потенціал збільшити виробничі потужності та розширити асортимент продукції. Для більш детального аналізу було проведено аналіз основних показників ефективності за рахунок впровадження інвестиційного проекту №4 (табл. 3.6). Це може дозволити компанії конкурувати з міжнародними виробниками напоїв, які раніше вийшли з українського ринку.

Таблиця 3.6

Прогнозовані показники ефективності ПАТ «Оболонь»

Показники	Од. виміру	2021 рік	Прогнозований період впровадження проекту №4	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	5986592	6125532	138940	2.32
Прибуток на одиницю загальних витрат	тис. грн.	0.024	0.046	0.02	91.76
Затрати на одиницю виробленої продукції	тис. грн.	0.17	0.20	0.03	18.90
Коефіцієнт завантаження	тис. грн.	-0.08	-0.02	0.06	125.68
Матеріаломісткість	тис. грн.	0.79	0.61	-0.18	-22.93
Місткість основних засобів	тис. грн.	0.71	0.81	0.10	14.08
Рентабельність активів (до оподаткування)	%	-2.6	5.12	7.72	X
Рентабельність активів (за чистим прибутком)	%	-2.26	5.26	7.52	X
Рентабельність продукції	%	1.23	1.35	0.13	X
Рентабельність ОЗ	%	-3.09	6.98	10.07	X

Джерело: Складено та розроблено автором на основі теоретичної інформації.

Впровадження інвестиційного проекту розвитку №4 може допомогти ПАТ «Оболонь» підвищити ефективність своєї господарської діяльності наступними способами:

1. Модернізація виробничих процесів: Інвестиції можуть бути використані для впровадження нових технологій, автоматизації виробничих ліній, покращення якості продукції та зниження витрат на виробництво. Це допоможе збільшити продуктивність робочих процесів та знизити витрати на виробництво.

2. Розширення асортименту продукції: Інвестиції можуть бути спрямовані на розробку нових видів продукції або розширення асортименту наявної продукції. Це дозволить привернути нових клієнтів та розширити ринок збуту.

3. Впровадження енергоефективних технологій: Інвестиції можуть бути спрямовані на встановлення сучасного обладнання, що дозволить знизити споживання енергії та витрати на комунальні послуги. Це сприятиме зменшенню впливу на довкілля та зниженню витрат на енергію.

4. Розвиток маркетингових стратегій: Інвестиції можуть бути використані для вдосконалення маркетингових стратегій, проведення рекламних кампаній, підвищення відомості про бренд та його продукцію. Це допоможе залучити більше клієнтів та збільшити обсяги продажу.

Висновки до розділу 3

В наші дні підприємства України проходять через досить складні умови, адже спочатку досить сильним ударом по економіці була пандемія, а з 2022 почалося повномасштабне вторгнення зі сторони країни агресора (росії). Українські підприємства потрапили у надто складні умови, деякі підприємства були знищені, деякі міжнародні підприємства вийшли з українського ринку. Також припинилися інвестування проектів розвитку підприємств, яке відбувалося за рахунок міжнародних інвесторів.

На відміну від багатьох підприємств ПАТ «Оболонь» пощастило і вони зберегли свою позицію на ринку і продовжують функціонувати.

Важливим аспектом є те що ПАТ «Оболонь» за рахунок виходу більшості міжнародних компаній (конкурентів) почала займати більшу

частину національного ринку. ПАТ «Оболонь» почало проводити проекти розвитку підприємства ідея яких полягала у тому, щоб збільшити частку ринку безалкогольних напоїв (газована та негазована питна вода).

Таким чином на основі аналізу 3 розділу дипломної роботи, можна зробити висновок, що ПАТ «Оболонь» займає одну з лідерських позицій на ринку алкогольних напоїв та безалкогольних напоїв, але для того щоб покращити свою позицію на ринку, підприємству слід покращити деякі аспекти діяльності підприємства, а саме такі основні як:

1. Розробити іміджеву стратегію: встановити якісні стандарти якості продукції та послуг, створити унікальний бренд, підвищити рівень інформаційної підтримки. Це забезпечить більш високу конкурентоспроможність компанії та залучення нових клієнтів.

2. Розвивати нові напрямки діяльності: запроваджувати інноваційні технології, розширювати асортимент продукції та послуг, здійснювати маркетингові дослідження ринку. Це дозволить розширити ринки збуту та залучати нових клієнтів.

3. Відкрити нові ринки: дослідити можливості вступу на нові ринки, налагодити співпрацю з іноземними партнерами та інвесторами. Це дозволить збільшити обсяги продажів та прибутку компанії.

4. Підвищити ефективність управління: вдосконалити систему управління компанією, оптимізувати бізнес-процеси, забезпечити високу мотивацію персоналу. Це допоможе зменшити витрати та збільшити продуктивність, що позитивно позначиться на фінансових показниках компанії.

5. Використовувати сучасні технології: запроваджувати цифрові рішення, використовувати штучний інтелект для аналізу даних та підвищення ефективності роботи. Це дозволить знизити витрати на виробництво та оптимізувати процеси управління, що збільшить прибутковість компанії.

Загальний висновок полягає в тому, що покращення ефективності господарської діяльності та інвестиційної привабливості ПАТ «Оболонь»

може бути досягнуто шляхом різноманітних заходів, які включають покращення фінансового стану, розвиток нових продуктів та розширення асортименту. Однак, варто зазначити, що ефективність господарської діяльності та інвестиційна привабливість підприємства залежить від багатьох чинників, включаючи політичну та економічну стабільність країни, конкурентну позицію на ринку, якість управління та інші фактори.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Метою даної дипломної роботи є дослідження теоретичних і практичних діагностики господарської діяльності та напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства, а також вдосконалення інструментарію оцінювання проектних рішень у сфері економіки підприємства. Іншими словами, можна узагальнити, що головною метою дослідження вважається вплив на розвиток підприємства за рахунок діагностики та впровадження заходів, з урахуванням оцінки економічної ефективності господарської діяльності та потенціалу підприємства.

Насамперед, економічна сутність господарської діяльності полягає в обміні матеріальних та нематеріальних ресурсів з метою отримання прибутку або задоволення потреб. Господарська діяльність включає в себе виробництво, обмін, розподіл і споживання товарів і послуг.

Діагностика ефективності є важливим інструментом для оцінки результативності господарської діяльності. Вона спрямована на виявлення проблемних аспектів та визначення потенційних можливостей для покращення ефективності. Діагностика ефективності дозволяє аналізувати економічні показники, процеси та стратегії підприємства з метою виявлення недоліків і розробки заходів щодо їх вирішення.

Узагальнення висновків на основі діагностики ефективності дозволяє визначити сильні та слабкі сторони господарської діяльності. Висновки можуть стосуватися ефективності використання ресурсів, фінансового стану, конкурентоспроможності, рентабельності, а також здатності підприємства до досягнення поставлених цілей.

На підставі висновків діагностики ефективності господарської діяльності підприємства можна розробити план дій щодо оптимізації роботи підприємства. Це може включати в себе впровадження нових стратегій управління, підвищення ефективності виробничих процесів, покращення фінансової дисципліни та контролю, залучення нових ресурсів або реорганізацію структури підприємства. Слід зазначити, що будь-які напрямки

підвищення ефективності діяльності підприємства застосовуються за рахунок впровадження проекту розвитку. Отже в нашому випадку ми розглянули впровадження інвестиційного проекту в господарську діяльність харчового підприємства ПАТ «Оболонь».

Загалом, проведення базової діагностики господарської діяльності підприємства та ефективності впровадження проекту розвитку має важливе значення для забезпечення прибутковості та стійкості проекту в довгостроковій перспективі. Дотримуючись цих ключових кроків, керівники підприємства можуть розвинути всебічне розуміння потенційних ризиків і винагород проекту та прийняти обґрунтовані рішення про те, як рухатися далі.

Насамперед проектами вважаються:

- абсолютно стійким, якщо він ефективний при реалізації будь-яких сценаріїв;
- достатньо стійким, якщо він неефективний тільки при деяких сценаріях з невеликим рівнем ймовірності настання;
- нестійкий, якщо є неефективним чи веде до негативних наслідків при сценаріях, які мають більшу ймовірність реалізації.

При оцінці діагностиці ефективності діяльності підприємства та оцінці проектів потрібно враховувати специфічні особливості організаційно-економічного механізму їх реалізації. Наприклад, продукція, яка виробляється відповідно до проекту, може реалізовуватись не тільки на ринку, а й іти на експорт. В цьому випадку змінюється рівень ризику, через наявність стійкого ринку збуту. Також проект має мати позитивні значення показників бюджетної ефективності, які відображають різницю між надходженнями та витратами.

Для конкретного інвестиційного проекту в області розширення виробництва безалкогольних напоїв були розраховані показники, як NPV, PI (індекс рентабельності), IRR, PP (термін окупності), DPP, а також на підставі цих значень зроблено висновки про ефективність проекту.

На основі цих показників було зроблено висновок що недефективним проектом є четвертий проект серед усіх запропонованим. Адже він має хороший показник NPV (13894.91 тис. грн.) – це означає, що прийняття цього проекту обіцяє значний приріст капіталу.

Найбільшу величину показника IRR (24.98%) також має четвертий проект. Це означає найменший рівень ризику та характеризує максимально прийнятний відносний рівень витрат, які можуть бути здійснені при реалізації даного проекту. Значення IRR показує верхню межу допустимого рівня дисконтної ставки, перевищення якої робить проект збитковим.

Також цей проект має найменший термін окупності PP (1.21 роки) або DPP (1.63 року). Тобто, проект 3 є найбільш прийнятним для інвесторів, які очікують якомога швидше повернути свої кошти.

Отже характеризуючи економічний стан підприємства, можна зробити висновок, що діяльність підприємства ПАТ «Оболонь» досить на сталому рівні, та вона працює в правильному напрямку. Оскільки більшість показників ефективності мають зростаючу тенденцію і показують, що компанія працює із значним успіхом. Але досить складно аналізувати ефективність підприємства в час повномасштабного вторгнення та важкої економічної кризи в країні.

З одного боку, кризові умови та нестабільність в економіці можуть знизити споживчі можливості населення та зменшити попит на деякі категорії товарів, включаючи напої. З іншого боку, зміна політичної ситуації можуть призвести до зміни обсягів експорту та імпорту напоїв.

Наразі ПАТ «Оболонь» у 2023 році займає досить лідерську позицію на ринку надивлячись на військовий стан у країні. Через припинення діяльності більшості міжнародних виробників напоїв, ПАТ «Оболонь» взяла ініціативу у свої руки і наразі займають значну частку на ринку напоїв.

Таким чином для покращення інвестиційної привабливості та ефективного функціонування підприємства, слід не нехтувати підвищенням рівня технологій, раціоналізації використання фінансових ресурсів та масштабування виробничого сектору підприємства ПАТ «Оболонь».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. Ефективна економіка. 2019. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_6_44.
2. Економіка підприємства : навч. посіб. М. П. Бутко, О. Ю. Акименко, Н. В. Васильєва та ін.; під ред. М.П. Бутка. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2019. – 611 с.
3. Економіка підприємства: підручник за заг. та наук. ред. Г.О. Швиденко. – вид. 4-те перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2013 – 816 с.
4. Іванюта Т.М. Аналітика бізнес-рішень: діагностика ефективності. Київ : НУХТ, 2021. – 81 с.
5. Тараруєв Ю. А. Економічна діагностика: конспект лекцій Ю. А. Тараруєв – Харків : ХНАМГ, 2013. – 93 с.
6. Полянко В.В. Поняття середовища функціонування підприємства : конспект лекцій В.В. Полянко – Київ : КНТЕУ, 2017. – 88 с.
7. Климчук С. А. Діагностика внутрішнього середовища як етап формування стратегій розвитку підприємства: діагностика ефективності. С.А. Климчук – Київ : КНТЕУ, 2015. – 60 с.
8. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.
9. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник О. С. Іванілов. - К: ЦУЛ, 2019. – 728 с.
10. Левченко, Ю. Г. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Ю. Г. Левченко. – К. : Кондор-Видавництво, 2014. – 448 с.
11. Агеєва Л.В., Агеєва О.В., Балабанов А.В. Теорія і практика оцінки фінансової ефективності підприємства. Київ: Знання, 2016 – 232 с .
12. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : підруч. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал — К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 488 с.
13. Васильков В. Г. Організація виробництва. Київ: КНЕУ, 2016.

14. Грещак М.Г., Коцюба О.С. Управління витратами : Навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисц. Київ, 2015.
15. Драгунова М.Г., Даниленко О.О. Діагностика ефективності управлінської діяльності підприємства: теорія та методологія: М.Г. Драгунова, О.О. Даниленко – Київ : КНТЕУ, 2013. – 211 с.
16. Миронова Ю.Ю. Економічна сутність собівартості продукції та шляхи її зниження [Електронний ресурс] Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Eir/2009_3/160-165.pdf (дата звернення 5.05.2023)
17. Офіційний сайт ПАТ «Оболонь» [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://obolon.ua/ua>
18. Покропівний С.Ф. та інші. Бізнес-планування: технологія розробки та обґрунтування. Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2017.
19. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект. Ткрнопіль: Астон, 2015. – 288 с.
20. Дикань В. Л., Воловельська І. В., Каличева Н. Є. Економіка підприємства: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2021 – 148 с.
21. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016 – 168 с.
22. Лобов С. П., Сучасні концепції економічної ефективності діяльності та ефективності управління підприємством. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://surl.li/bskfv> (дата звернення 29.05.2023).
23. Глущук В.А. Діагностика ефективності діяльності підприємства.: теорія та методологія: В.А. Глущук – Київ : 2013. – 341 с.
24. Безручко Ю. В. Діагностика ефективності управління підприємством: методологічні аспекти: Ю.В. Безручко, Ю.В. – Київ : КНЕУ, 2016. – 211 с.
25. Барановська І. Діагностика ефективності розвитку підприємства. Київ: Видавництво Центру навчальної літератури, 2019. – 211 с.
26. Коробка В. Оцінка ефективності діяльності підприємства: методи та практика. Київ: Кондор, 2017 – 141 с.

27. Зозуля О. В. Діагностика ефективності підприємства: методологічні та практичні аспекти: О. В. Зозуля, – Київ, 2016. – 167 с.
28. Шарова Т. С., Чумаченко О. М. Діагностика ефективності підприємств: теорія і практика: Т. С. Шарова, О. М. Чумаченко – Київ : НУБІП, 2017. – 211 с.
29. Драгунова М.Г., Даниленко О.О. Діагностика ефективності управлінської діяльності підприємства: теорія та методологія: М.Г. Драгунова, О.О. Даниленко – Київ : КНТЕУ, 2013. – 211 с.
30. Пилипенко В. В., Ільченко О. В. Діагностика ефективності підприємства: теорія та методологія: В. В. Пилипенко, О. В. Ільченко – Київ : КНТЕУ, 2018. – 345 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Консолідований баланс ПАТ «Оболонь» станом на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 857	6 026
первісна вартість	1001	43 396	43 963
накопичена амортизація	1002	(36 539)	(37 937)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	20 201	18 141
Основні засоби	1010	4 867 736	4 611 402
первісна вартість	1011	11 940 760	12 003 847
знос	1012	(7 073 024)	(7 392 445)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	109 397	57 581
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	5 004 205	4 693 164
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	719 638	753 270
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	203 818	260 966
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	89 746	44 300
з бюджетом	1135	35 310	51 330
у тому числі з податку на прибуток	1136	5 475	4 813
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 897	18 911
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16 876	16 228
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	30 659	18 927
Усього за розділом II	1195	1 105 944	1 163 932
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	6 110 149	5 857 096

Консолідований баланс ПАТ «Оболонь» станом на 31.12.2019 р.

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 763 289	2 603 868
Додатковий капітал	1410	5 997	1 916
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-746 302	-329 248
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 082 548	2 336 100
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	542 401	426 702
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	487 124	180 402
Інші довгострокові зобов'язання	1515	267 953	260 062
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Усього за розділом II	1595	1 297 478	867 166
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 419 600	1 395 479
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	1 021 281	909 794
розрахунками з бюджетом	1620	91 167	104 445
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	164
розрахунками зі страхування	1625	5 926	6 382
розрахунками з оплати праці	1630	44 447	57 270
одержаними авансами	1635	64 560	120 483
розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	11 462	13 639
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	69 804	44 462
Усього за розділом III	1695	2 730 123	2 653 830
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	6 110 149	5 857 096

Консолідований звіт про фінансові результати ПАТ «Оболонь» за 2019 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 466 148	5 078 764
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 277 833)	(4 292 370)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	1 188 315	786 394
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	62 681	85 301
Адміністративні витрати	2130	(337 100)	(303 955)
Витрати на збут	2150	(661 989)	(675 489)
Інші операційні витрати	2180	(32 219)	(20 451)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	219 688	0
збиток	2195	(0)	(128 200)
Дохід від участі в капіталі	2200	39 058	90 188
Інші фінансові доходи	2220	280	4 259
Інші доходи	2240	216 198	6 725
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(329 215)	(275 269)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1 418)	(23 505)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	144 591	0
збиток	2295	(0)	(325 802)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	113 042	-39 618
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	257 633	0
збиток	2355	(0)	(365 420)

Консолідований баланс ПАТ «Оболонь» станом на 31.12.2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 026	4 686
первісна вартість	1001	43 963	43 969
накопичена амортизація	1002	(37 937)	(39 283)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	18 141	11 272
Основні засоби	1010	4 611 402	4 352 291
первісна вартість	1011	12 003 847	12 080 275
знос	1012	(7 392 445)	(7 727 984)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	57 581	18 542
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	4 693 164	4 386 805
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	753 270	1 015 849
Виробничі запаси	1101	559 903	824 163
Незавершене виробництво	1102	67 739	73 543
Готова продукція	1103	72 341	84 609
Товари	1104	53 287	33 534
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	260 966	272 112
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	44 300	101 840
з бюджетом	1135	51 330	69 326
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 813	4 233
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18 911	20 095
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16 228	17 048
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
Інші оборотні активи	1190	18 927	5 983
Усього за розділом II	1195	1 163 932	1 502 253
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	5 857 096	5 889 058
Інші оборотні активи	1190	18 927	5 983
Усього за розділом II	1195	1 163 932	1 502 253

Консолідований баланс ПАТ «Оболонь» станом на 31.12.2020 р.

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 603 868	2 445 387
Додатковий капітал	1410	1 916	1 198
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	-6 437	-7 155
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-329 248	167 847
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 336 100	2 673 996
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	426 702	410 551
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	180 402	609 731
Інші довгострокові зобов'язання	1515	260 062	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Усього за розділом II	1595	867 166	1 020 282
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	255 933	394 848
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 139 546	661 136
товари, роботи, послуги	1615	909 794	709 905
розрахунками з бюджетом	1620	104 445	102 148
у тому числі з податку на прибуток	1621	164	414
розрахунками зі страхування	1625	6 382	4 980
розрахунками з оплати праці	1630	57 270	80 097
одержаними авансами	1635	120 483	183 041
розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	13 639	33 497
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	44 462	23 252
Усього за розділом III	1695	2 653 830	2 194 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 857 096	5 889 058

Консолідований звіт про фінансові результати ПАТ «Оболонь» за 2020 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 549 706	5 466 148
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 070 109)	(4 277 833)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	1 479 597	1 188 315
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	74 094	50 572
Адміністративні витрати	2130	(361 150)	(337 100)
Витрати на збут	2150	(719 636)	(661 989)
Інші операційні витрати	2180	(6 593)	(20 110)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	466 312	219 688
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	39 058
Інші фінансові доходи	2220	338 280	280
Інші доходи	2240	15 776	-1 418
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(255 444)	(329 215)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1 618)	(0)
Інші витрати	2270	(238 394)	(-216 198)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	324 912	144 591
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	13 702	113 042
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	338 614	257 633
збиток	2355	(0)	(0)

Консолідований баланс ПАТ «Оболонь» станом на 31.12.2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 686	4 245
первісна вартість	1001	43 969	44 059
накопичена амортизація	1002	(39 283)	(39 814)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11 272	63 759
Основні засоби	1010	4 352 291	4 067 871
первісна вартість	1011	12 080 275	12 043 666
знос	1012	(7 727 984)	(7 975 795)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	18 542	18 747
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	4 386 805	4 154 636
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 015 849	1 040 911
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	272 112	417 089
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	101 840	52 838
з бюджетом	1135	69 326	72 919
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 233	3 350
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20 095	13 978
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 048	29 122
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
Інші оборотні активи	1190	5 983	11 950
Усього за розділом II	1195	1 502 253	1 638 807
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	5 889 058	5 793 443
Інші оборотні активи	1190	5 983	11 950
Усього за розділом II	1195	1 502 253	1 638 807

Продовження додатку Е

Консолідований баланс ПАТ «Оболонь» станом на 31.12.2021 р.

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 445 387	2 293 845
Додатковий капітал	1410	1 198	695
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	-7 155	-7 658
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	167 847	188 568
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 673 996	2 542 672
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	410 551	388 485
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	609 731	677 838
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Усього за розділом II	1595	1 020 282	1 066 323
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	394 848	868 793
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	661 136	116 751
товари, роботи, послуги	1615	709 905	794 275
розрахунками з бюджетом	1620	102 148	131 216
у тому числі з податку на прибуток	1621	414	258
розрахунками зі страхування	1625	4 980	5 316
розрахунками з оплати праці	1630	80 097	22 719
одержаними авансами	1635	183 041	175 676
розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	33 497	36 950
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23 252	30 876
Усього за розділом III	1695	2 194 780	2 184 448
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 889 058	5 793 443

Консолідований звіт про фінансові результати ПАТ «Оболонь» за 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 986 592	5 549 706
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 877 463)	(4 070 109)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	1 109 129	1 479 597
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	128 230	72 812
Адміністративні витрати	2130	(423 695)	(361 150)
Витрати на збут	2150	(790 218)	(728 729)
Інші операційні витрати	2180	(18 439)	(5 311)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	5 007	457 219
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	174	338 280
Інші доходи	2240	32 680	-238 394
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(188 451)	(246 351)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(1 618)
Інші витрати	2270	(0)	(-15 776)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	324 912
збиток	2295	(150 590)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	19 769	13 702
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	338 614
збиток	2355	(130 821)	(0)

Структура основних засоби підприємств ПАТ «Оболонь»

Групи основних засобів	Значення показника, на кінець періоду						Абсолютне відхилення,		Відносне відхилення,		Відхилення по структурі ОЗ	
	2019		2020		2021		тис. грн.		%			
	тис. грн.	питом а вага, %	тис. грн.	питом а вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14
1. Виробничого призначення:	4443558	96.36	4180982	95.93	3916221	94.91	-262576	-264761	-5.91	-6.33	-0.43	-1.02
будівлі та споруди	1522218	33.01	1465676	33.63	1423277	34.49	-56542	-42399	-3.71	-2.89	0.62	0.87
машини та обладнання	2921340	63.35	2709215	62.16	2434709	59.01	-212125	-274506	-7.26	-10.13	-1.19	-3.15
транспортні засоби	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00
земельні ділянки	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00
інші	0	0.00	6091	0.14	58235	1.41	6091	52144	100.00	856.08	0.14	1.27
2. Невиробничого призначення:	167844	3.64	177400	4.07	209885	5.09	9556	32485	5.69	18.31	0.43	1.02
будівлі та споруди	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00
машини та обладнання	146540	3.18	156998	3.60	191264	4.64	10458	34266	7.14	21.83	0.42	1.03
транспортні засоби	13986	0.30	13984	0.32	12768	0.31	-2	-1216	-0.01	-8.70	0.02	-0.01
земельні ділянки	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00
інвестиційна нерухомість	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00
інші	7318	0.16	6418	0.15	5853	0.14	-900	-565	-12.30	-8.80	-0.01	-0.01
Усього	4611402	100.00	4358382	100.00	4126106	100.00	-253020	-232276	-5.49	-5.33	0.00	0.00

Структура оборотних засоби підприємств ПАТ «Оболонь»

115
Додаток К

Показники	Значення показника						Абсолютне відхилення,		Відносне відхилення, %	
	2019		2020		2021		тис. грн.			
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
Запаси:	753270	64.72	1015849	67.62	1040911	63.52	262579	25062	34.86	2.47
виробничі запаси	559903	48.10	824163	54.86	844723	51.54	264260	20560	47.20	2.49
незавершене виробництво	67739	5.82	73543	4.90	81538	4.98	5804	7995	0.00	0.00
готова продукція	72341	6.22	84609	5.63	88256	5.39	12268	3647	16.96	4.31
товари	53287	4.58	33534	2.23	26394	1.61	-19753	-7140	100.00	-21.29
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	260966	22.42	272112	18.11	417089	25.45	11146	144977	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками:										
з бюджетом	51330	4.41	69326	4.61	72919	4.45	17996	3593	35.06	5.18
у тому числі з податку на прибуток	4813	0.41	4233	0.28	3350	0.20	-580	-883	-12.05	100.00
за виданими авансами	44300	3.81	101840	6.78	52838	3.22	57540	-49002	-3.55	0.00
із внутрішніх розрахунків	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	18911	1.62	20095	1.34	13978	0.85	1184	-6117	6.26	-30.44
Грошові кошти та їх еквіваленти:										
готівка	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	0.00
рахунки в банках	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Витрати майбутніх періодів	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Інші оборотні активи	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Усього	1163932	100.00	1502253	100.00	1638807	100.00	338321	136554	29.07	9.09

Динаміка ефективності використання оборотних засобів підприємств ПАТ «Оболонь»

Показники	Од. виміру	Значення показника			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	5466148	5549706	5986592	83558.00	436886.00	1.53	7.87
Річний прибуток до оподаткування	тис. грн.	144591	324912	-150590	180321.00	-475502.00	124.71	-146.35
Чистий прибуток	тис. грн.	257633	338614	-130821	80981.00	-469435.00	31.43	-138.63
Середньорічна вартість оборотних коштів	тис. грн.	1134938	1333093	1570530	198154.50	237437.50	17.46	17.81
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	оборотів	4.82	4.16	3.81	-0.65	-0.35	-13.56	-8.44
Тривалість обороту оборотних коштів	днів	75	86	94	11.73	7.97	15.69	9.21
Рентабельність оборотних коштів	%	22.70	25.40	-8.33	2.70	-33.73	X	X
Коефіцієнт закріплення оборотних коштів	грн.	0.21	0.24	0.26	0.03	0.02	15.69	9.21
Рентабельність оборотних активів	%	12.74	24.37	-9.59	11.63	-33.96	91.31	-139.34
Коефіцієнт завантаження	тис. грн.	0.03	0.06	-0.03	0.03	-0.08	121.33	-142.97

Динаміка основних результатів господарської діяльності підприємства ПАТ «Оболонь»

Показники	Значення показника			Абсолютне відхилення,		Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	тис. грн.		2020 до 2019	2021 до 2020
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2020 до 2019	2021 до 2020		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Загальна сума доходів:	5515582	5976574	6147676	460992	171102	8.36	2.86
чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	5466148	5549706	5986592	83558	436886	1.53	7.87
інші операційні доходи	50572	72812	128230	22240	55418	43.98	76.11
інші фінансові доходи	280	338280	174	338000	-338106	120714.29	-99.95
інші доходи	-1418	15776	32680	17194	16904	-1212.55	107.15
Загальна сума витрат:	5410049	5642233	6282490	232184	640257	4.29	11.35
собівартість реалізованої продукції	4277833	4070109	4877463	-207724	807354	-4.86	19.84
адміністративні витрати	337100	361150	423695	24050	62545	7.13	17.32
витрати на збут	661989	719636	790218	57647	70582	8.71	9.81
інші операційні витрати	20110	6593	18439	-13517	11846	-67.22	179.68
фінансові витрати	329215	246351	188451	-82864	-57900	-25.17	-23.50
інші витрати	-216198	238394	-15776	454592	-254170	-210.27	-106.62
Чистий прибуток (збиток):	257633	338614	-130821	80981	-469435	31.43	-138.63
Валюта балансу	11714192	11778116	11586886	63924	-191230	0.55	-1.62
Власний капітал	867166	1020282	1066323	153116	46041	17.66	4.51
Власні оборотні кошти	1163932	1502253	1638807	338321	136554	29.07	9.09
Кредиторська заборгованість на кінець періоду	2339960	1743597	1248087	-596363	-495510	-25.49	-28.42
Дебіторська заборгованість на кінець періоду	100443	175399	159107	74956	-16292	74.63	-9.29